

ΕΛΛΗΝΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
1936

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ "ΕΛΛΗΝΙΣ"

"HÉLLÉNIS,"

Revue mensuelle du Conseil National des femmes Héliennes

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Συνδρομή έτησια Δραχ. 100	Τιμή έκαστου τεύχους
Έξάμηνος " 60	
Έξωτερικοῦ σελίνα 7	ἀπλοῦ Δραχ. 10
Έξάμηνος " 4	διπλοῦ " 15

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ τὴν 1ην ἐκάστου μηνὸς καὶ εἶναι προπληρωτέαι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Ἡ ὥρα τῆς γυναῖκος, ὑπὸ Ε. Ρ.—Τὰ Σαββατό-
βραδα στὸ σπίτι τοῦ Παλαμᾶ, ὑπὸ Μυρτιώτισσας.—
Ἡ ἐργαζομένη γυναῖκα ὑπὸ Καλ. Γόγα.—Ὁ Δὸν
Κιχώτης, ὑπὸ Ἀννας Σταματελάτου.—Στὴ γοτθικὴ
ἐκκλησίᾳ, ποίημα ὑπὸ Ε. Κ.—Ὁ ψάλτης τοῦ χω-
ρίου, διήγημα, ὑπὸ Σοφίας Μαυροειδῆ-Παπαδάκη.—
Μαρίας Πολυδούρη, ποίημα.—Ἀπὸ τῆ Συλλογῆ διη-
γημάτων «Ἀντρες», ὑπὸ Γαλ. Καζαντζάκη.—Ἡ προ-
στασία τοῦ παιδιοῦ καὶ ἡ Κ. τ. Ν., ὑπὸ Δώρας Πα-
πακωνσταντίνου.—Γραφεῖον εὐρέσεως ἐργασίας, τοῦ
Ε. Σ. Ε. ὑπὸ Καλ. Γόγα.—Ἐκδόσεις.—Ἐκδόσεις.—
Εἰδήσεις.—Διαλέξεις.—Μόδες.

L' heure de la femme, par H. R.—Les sa-
medis soirs chez le poète Palamas, par Myrtio-
tissa.—La femme travailleuse, par Cal. Goga.—
Don Quichote, par Anna Stamatelatos.—Eglise
gothique, poème par E. C.—Le chanteur du
village, par Sophie Papadaki.—Poème par Marie
Polydouri.—Nouvelle, par Gal. Casantzaki.—La
protection de l' enfant par la S. d. N., par
Dora Papaconstantinou.—Bureau de placement
du Conseil Nat d. femmes grecques, par Cal.
Goga.—Expositions.—Editions—Nouvelles.—
Conférences—Modes.

Ἐπὶ τῆς Συντάξεως ΕΛΕΝΗ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου εἰκόνα παριστάνει ἄποψιν τοῦ Ναυπλίου
καὶ μᾶς παρεχωρήθη εὐγενῶς ἀπὸ τὴν κ. Ἰουλίαν Γ. Μελά.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΟΝΙΑΚ
ΒΕΡΜΟΥΤ
ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ
ΣΑΜΟΥ

ΒΟΥΤΡΥΣ

ΠΡΩΙ ΚΑΙ ΒΡΑΔΥ OREODONT ΔΑΜΒΕΡΓΗ

ΣΠ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΟΥ 2

■ Δῶρα χρήσιμα

■ Παιγνίδια ἐκλεκτὰ καὶ ὠραῖα

ΤΙΜΑΙ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑΙ

ΠΡΩΙ ΚΑΙ ΒΡΑΔΥ OREODONT ΔΑΜΒΕΡΓΗ

Ἕνα ὠραῖο φόρεμα συμπληρώνεται μὲ ἓνα ὠραῖο
ΠΑΠΟΥΤΣΙ, Κυρία μου θὰ τὸ βρῆτε μὲ τὸ δυσκολώ-
τερο γούστο στὸ Κατάστημα ΞΕΝΑΚΗ Πανεπιστημίου 40

Υποστηρίζετε τὴν ἐγχώριον
βιομηχανίαν ἀγοράζοντας τὸ
φρεσκώτατο βούτυρό μας
κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν Κέρ-
κυραν γιὰ τὸ τσάϊ σας γιὰ
τὰ γλυκὰ σας γιὰ τὰ φε-
γητά σας.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ
ΚΑΝΙΓΓΟΣ 6
Τηλέφ. 23-163

ΜΕΤΑΕΩΤΑ ΧΡΥΣΑΔΙΔΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΟΡΕΑΤΑ: Παπακωστής

ΗΜΕΡΟΜ: 10-9-81

ΑΡΙΘ. 30254

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ — ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1893

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΙΣ ΑΡΙΘΜΟΝ ΠΑΣΗΣ ΑΛΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ, ΑΙΓΥΠΤΩ ΚΑΙ ΚΥΠΡΩ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

THE BANK OF ATHENS TRUST COMPANY 205, West 33rd Str. NEW YORK

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ ΕΝ ΟΦΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΡΑΠΤΕΤΕ ΔΙ' ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΑΚΟΠΩΣ ΚΑΙ ΤΑΧΕΩΣ ΜΕ ΤΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΗΡΑ ΣΙΓΓΕΡ

Εφαρμόζεται με μίαν βίδα εις οίανδήποτε ραπτομηχανήν.
Παρέχεται ΔΩΡΕΑΝ πρὸς δοκιμὴν ἐπὶ 8 ΗΜΕΡΑΣ.

ΔΩΡΕΑΝ διδασκαλία κεντημάτων καὶ διαφόρων Ποικιλ-
μάτων με τὸν ΜΑΛΛΟΡΡΑΦΕΑ ΣΙΓΓΕΡ καθὼς καὶ
κοπτικῆς με ΙΧΝΑΡΙΑ ΣΙΓΓΕΡ δι' ἐσωτερικὰ καὶ ἐξω-
τερικὰ φορέματα ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν. = =

ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ ΣΙΓΓΕΡ
ΜΕ ΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ

Θέλετε νὰ εὐχαριστήσητε τὴν φίλην Σας
προσφέρατέ της ὡς δῶρον στὶς Γιορτὲς
μία Τζάντα δερμάτινη τοῦ Καταστήματος

Χ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 29

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛ. 22-565

ΠΡΩΙ ΚΑΙ
ΒΡΑΔΥ

OREODONT ΔΑΜΒΕΡΓΗ

ΕΛΛΗΝΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ, 26

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1936

ΑΡΙΘ. 1

Ἡ ὥρα τῆς γυναίκα.

ΜΑΖΥ με τὸν καινούριο χρόνο, στὸν ὁποῖο μπαίνομε, θὰ ἔλθῃ ἀρά γε καὶ ἡ ὥρα τῆς γυναίκα; Θὰ βρεθῇ ὁ χρόνος αὐτὸς ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ γυναικείου ζητήματος, ποὺ ἀναγκαστικῶς βαίνει πρὸς μιὰ λύσι; Ἔτσι τουλάχιστον δείχνουν τὰ πράγματα: ἡ κατάντια τῆς ἀνθρωπότητος ἔχει ἀνάγκη νὰ βρῇ νέα μέσα, νὰ βαδίσῃ νέας ὁδούς, νὰ ἐντείνῃ ὅλες τὶς προσπάθειές της, ὅλες τῆς ἐνεργητικῆς της δυνάμεις γιὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργο τῆς ἐθνικῆς ἀνυψώσεως καὶ τῆς διεθνoῦς εἰρήνης.

Στὴν τραχιά καμπὴ τῆς ἐελίξεώς της, ὅπου βρίσκεται τώρα ἡ ἀνθρωπότης, θ' ἀναγκαστῇ νὰ παρατάξῃ ὅλα τὰ στοιχεῖα, ὅλες τὶς δυνάμεις της γιὰ νὰ βγῇ νικήτρια σὶ τὸν ἀγῶνα! Δὲν πρόκειται νὰ βροῦμε πὺδὲν ζήτημα προέχει στὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη γιὰ τὴ γενικὴ ἀναδιοργάνωσις χρειάζονται ὅλες οἱ δυνάμεις. Ἡ ἀναδιοργάνωσις αὐτὴ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ἀποκατάστασι καὶ εὐμερῖα καὶ σ' αὐτὴν ἤρχισε νὰ χειραφετῆται ἡ γυναίκα.

Γιὰ τὴν καινούρια αὐτὴ ἐποχὴ θὰ δημιουργηθοῦν βέβαια νέα καθήκοντα καὶ νέα δικαιώματα. Ἡ πρώτη κατάκτησις τοῦ νέου οὐτοῦ πολιτισμοῦ θὰ εἴναι ἡ ἰσοτιμία μεταξὺ τῶν δύο φύλων, ὅχι ὡς μιὰ χάρη, ὡς μιὰ εὖνοια ποὺ θὰ δοθῇ στὴ γυναίκα, ἀλλ' ὡς μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ὅπως συμμαθεῖν κάθε ἄτομο στὴν προσωπικὴ ἀναδημιουργία.

Δὲν στέκονται πιά τὰ παλαιωμένα ἐπιχειρήματα περὶ τῆς δῆθεν σωματικῆς ἀδυναμίας τῆς γυναίκα, περὶ τῆς διανοητικῆς καὶ τεχνικῆς της κατωτερότητος, οὔτε μποροῦν πιά νὰ τὴν περιορίσουν στὶς ἐργασίες τοῦ σπιτιοῦ. Πρὸ πολλοῦ ἀπέδειξεν ἡ γυναίκα τὴν κοινωνικὴ καὶ διανοητικὴ της ἀξία, τὴν σωματικὴ της ἀντοχή,

ποὺ εἶνε ἱκανὴ νὰ κάμῃ τὶς πὺδὲν ὑπέροχες προσπάθειες. Ἀντὶ νὰ φανῇ μειωμένη στὴ φοικτὴ δοκιμασία τοῦ πολέμου καὶ στὴ μεταπολεμικὴ ἐποχὴ, κατῳρθώσεν ἡ γυναίκα νὰ ἐπισύρῃ τὴν ἐκτίμησι καὶ τὸν θαυμασμό τοῦ κόσμου κατέκτησε μόνη της τὰ δικαιώματά της ὡς πολίτις, καὶ ἐὰν δὲν τῆς τὰ δώσουν, θὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμαν οἱ λαοὶ γιὰ ν' ἀποκτήσουν τὴν ἀτομικὴ τους ἐλευθερία, θὰ ἐπαναστατήσῃ. Νοιώθει πῶς εἶνε ἀρκετὰ δυνατὴ, ξέρει τὴν προσωπικὴ της ἀξία καὶ τὴν κοινωνικὴ της δύναμι, ἀλλὰ κυρίως νοιώθει τὴν ἐπείγουσα ἀνάγκη γιὰ τὴν συνεργασία της ὡς πρὸς τὸ ἔργο τῆς αὔριον—ἔργο ποὺ θὰ εἴναι κολοβό, μονόπλευρο, ἀτελές, ἐὰν ὁ ἀνδρικός ἐγωῖσμός, ἡ ἀνδρική ψευτοπεριφάνεια τὴν ἐμποδίσῃ νὰ συνεργασθῇ μαζί του.

Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ! Ὁ ἄνδρας ποὺ θὰ θελήσῃ τὴ δημιουργία τοῦ νέου πολιτισμοῦ θὰ καλέσῃ τὴν γυναίκα, θὰ τὴν ζητήσῃ, νοιώθοντας πῶς δὲν πρέπει νὰ στερηθῇ τῆς βοηθείας της· θὰ εἴναι δὲ εὐτυχὴς ποὺ θὰ ξελαφρώσῃ καὶ τοὺς δικoὺς του ὤμους ἀπὸ τὸ σημερινὸ ἀκατάλληλο γι' αὐτοὺς φορτίο.

Ὁ παλιὸς καὶ στεῖρος ἀνταγωνισμός τῶν φύλων θὰ παύσῃ ὑπὸ τὴν πίεσι τῆς Ἀνάγκης καὶ τῆς Προόδου. Καὶ χωρὶς νὰ θέλωμε νὰ κάνωμε τὸν προφήτη, λέμε πῶς ἡ γυναίκα ποὺ θὰ φέρῃ σὸ καινούριο ἔργο τῆς ἀναδημιουργίας τὸν ἐνθουσιασμό καὶ τὴν πίστη της, τὴν πὺδὲν ὀξεία διαίσθησι γιὰ τὸν ἀνθρώπινο πόνο καὶ τὸν ἐνθερμό πόθο της γιὰ τὴν εὐμερῖα καὶ εὐτυχία τοῦ κόσμου, θὰ ἐργασθῇ ἴσως καλῆτερα ἀπὸ τὸν ἄνδρα, καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνο, ποὺ ἐντὸς δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιτύχῃ ὡς τώρα: τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου!

E. P.

Τὰ Σαββατόβραδα στὸ σπίτι τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ.

ΜΕΣΑ σ' αὐτὰ τὰ χρόνια τ' ἄχρωμα καὶ τ' ἄχαρα ποὺ ζοῦμε, ποὺ ἡ ἀσκήμια σὰ μιὰ πελώρια ἀράχνη, τ' ἀπλώνει παντοῦ τὰ σταχτερά της πανιά καὶ θολώνει τὴν ἐμορφιά τῆς ζωῆς, ποὺ ὅλα εἶναι πεζὰ κι' ἐπιπόλαια, πῶς νὰ μὴ στραφῇ ὁ λογισμὸς μας στὴν παληά, στὴν εὐαίσθητη ἐποχὴ μας, ποὺ τίποτε δὲν μᾶς ἦταν ἀδιάφορο, ποὺ ὅλα εἶχαν νόημα γιὰ μᾶς κι' ὅλα τὰ προσέχαμε καὶ τὰ ζυγίζαμε;

Αὐτὰ σκεπτόμουν, φεύγοντας ἕνα βράδυ ἀπὸ μιὰ φιλολογικὴ ἀπογευματινὴ ποὺ μὲ εἶχαν προσκαλέσει.

Καὶ μουσικὴ περίφημη εἶχαμ' ἀκούσει, καὶ τραγοῦδι, κι' ἀπαγγελίες ἐκλεκτῶν ποιημάτων. Τὸ σπίτι ἦταν πλούσια φωτισμένο, τὸ καλοριφέρ μᾶς ἄναβε τὰ μάγουλα, τὰ ἀρώματα μᾶς ἔτερπαν τὴν ὄσφρηση. Δὲν ἔλειπε ἡ εὐθυμία, μήτε τὸ πνεῦμα, ἔλειπε ὁ ψυχικὸς σύνδεσμος. Κ' ἔφευγα σὰ νὰ μὴν εἶχα λάβῃ μέρος σ' αὐτὴ τὴ συγκέντρωση, σκυμμένη καὶ θλιβερή, χωρὶς καμμιά ξεχωριστὴ συγκίνηση. Καὶ τὰ θυμῆθηκα πάλι τ' ἀλησμόνητα Σαββατόβραδα στὸ σπίτι τοῦ Παλαμᾶ. Ἦμουν τότε ἕνα κορίτσι πολὺ νέο, ἀκοινώτητο, ἄγριο σχεδόν. Πουθενὰ δὲν πήγαινα, τὰ γράμματα δὲν τ' ἀγαποῦσα, ἤμουν πολὺ κακὴ μαθήτρια. Μόνο τὰ τραγοῦδια διάβαζα μὲ ἀπληστία, τὰ ἐννοιοῦθα, κ' ἤμουν μπισμένη στὸν κόσμον τῆς Ποίησης, σὰν πρωτοδιάβασα τὸν Παλαμᾶ. "Αχ! πῶς χτυποῦσε ἡ καρδιά μου, ὅταν ἕνα Σαββατόβραδο ἡ ἀδελφὴ μου μὲ πήρε μαζί της γιὰ νὰ γνωρίσω κι' ἐγὼ τὸν ποιητὴ. «Κύττα νὰ μὴν κάνης πάλι σὰν ἄγριο-κάτσικο» μοῦ εἶπε. «Νὰ μιλάς, ὅλοι αὐτοὶ ποὺ θὰ ἰδῆς ἐκεῖ εἶναι ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων. Ἄλλος γράφει διηγήματα, ἄλλος δράματα, ἄλλος ποιήματα. Ἐχεις διαβάσει Ξενόπουλο καὶ Καρκαβίτσα. Ἐρεῖς ἀπόξω τραγοῦδια τοῦ Μαλακάση καὶ τοῦ Πορφύρα. Θάχης λοιπὸν πολλὰ νὰ πῆς μαζὺ τους!»

Πολλά! Ἐμένα κόπηκε ἡ πνοή μου πρὶν ἀνέβω, καλὰ-καλὰ, τὴ στενόμακρη σκάλα τοῦ σπιτιοῦ!

Σὰν μπήκαμε στὸ γραφεῖο τοῦ Ποιητῆ ἤμουν ἀπαγωμένη. Μὲ συστήσανε. Δὲ φάνηκε νὰ μὲ

πρόσεξε καθόλου. Καθόταν πίσω ἀπ' τὸ γραφεῖο του μὲ τὰ χέρια διπλωμένα πάνω στὸ στῆθος. Τὰ πυκνά του φρυδιὰ τοῦ κρύβανε τὰ μάτια, καὶ μόνον ὅταν τύχαινε νὰ τὸν ἐνδιαφέρει ἡ συζήτησι ποὺ γινόταν, λάβαινε μέρος μὲ πάθος, καὶ τότε ἡ ματιὰ του καρφωνότανε πύρινη καὶ κατάρτωγε τοὺς συνομιλητὲς μὲ τὴ λάμψη καὶ τὴν ἐπιβολὴ της. Μιλοῦσε μ' ὅλο τὸ κορμὶ ποὺ λὲς καὶ ψήλωνε ξαφνικά, ἡ φωνὴ του θερμὴ, βαθεῖα, παλλόμενη, πεισματικὴ πολλές φορὲς, γέμιζε τὸ μικρὸ δωμάτιο, κι' ὅλοι στὸν ἦχο της σωμαίνανε μονομιᾶς. Ἀληθινὰ, ἐκφραστικώτερο τόνον φωνῆς δὲν ἄκουσα ποτὲ στὴ ζωὴ μου. Ἐκλείνε μέσα της ὅλες τὶς τρικυμίες, τοὺς πόνους, τ' ἀναγαλλιάσματα, καὶ τὶς μυστικὲς λαχτάρεις τοῦ ποιητῆ. Ἦταν μιὰ φωνὴ δική του, ψυχική. Ὅμως πολλὰς φορὲς ἔπεφτε σὲ βύθος καὶ δὲ μιλοῦσε καθόλου ὀλάνερη τὴ βραδιά. Τότε, καθὼς τὸν ἔβλεπα ἀπὸ μακριά, μοῦ φαινόταν ἀπρόσιτος, ἀνεξιχνίαστος, ἕνας βράχος ἀπ' ἀτσάλι... Ἐκεῖ γνώρισα καὶ τὸν μακαρίτη τὸ Γιάννη Καμπύση, ἕνα μελαχροινὸ νέο, μὲ κατὰμαυρα φλογερὰ μάτια. Ἐβγαλε ἕνα μικροσκοπικὸ βιβλίο κάποτε ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ μοῦ τῶδειξε. Ἦταν μιὰ Γερμανικὴ συλλογὴ τραγοῦδιων τοῦ Χάινε, μὲ εἰκόνες. Μοῦ ἔδειξε τὴ Λορελάη, ποὺ καθόταν σ' ἕνα βράχο καὶ χτένιζε τὰ ὠραῖα της ξανθὰ μαλλιά. Μοῦ μιλοῦσε κ' ἔβηχε. «Εἰστε κρυολογημένος», τοῦ εἶπα, ἔτσι γιὰ νὰ πῶ κάτι. «Ὁχι, εἶμαι φθισικός» μοῦ ἀπήντησε, σὰν αὐτὸ νὰ ἦταν τὸ φυσικώτερο πράγμα.

«— Θέλετε νὰ σᾶς ἀπαγγείλω τὸ τραγοῦδι τῆς Λορελάης»; Τοῦ λέω τότε ἐγὼ, γεμάτη πόνο γι' αὐτὸ ποὺ ἄκουσα.

«— Τὸ ξέρετε; Ἀχ! Θὰ μοῦ δώσετε τὴ μεγαλύτερη χαρὰ!»

Τοῦ τὸ εἶπα σιγὰ-σιγὰ κ' ἔβλεπα τὰ μάτια του νὰ λάμπουν ἀπὸ εὐχαρίστησι.

«— Τί ἄλλο ξέρετε; Ἀπαγγέλντε ὅπως θὰ ἤθελα ν' ἀπαγγέλω κ' ἐγὼ. Πέστε μου καὶ κάτι ἄλλο».

Κι' ἄρχισα νὰ λέω τὸ «Ἐύπνα, ξύπνα» τοῦ Παλαμᾶ, ποὺ ἔγραψε γιὰ τὸ πεθαμμένο του παιδί. Ὁ Καρκαβίτσας, ποὺ βρισκότανε ἐκεῖ κοντὰ

κ' ἄκουγε, τρέχει στὸν Παλαμᾶ. Σὲ λίγο ἔρχεται καὶ μὲ παρακαλεῖ, ἐκ μέρους τοῦ Ποιητῆ, νὰ τὸ ξαναπῶ δυνατὰ γιὰ νὰ τ' ἀκούσῃ καὶ κεῖνος.

Θεέ μου, τί ἦταν ἐκεῖνη ἡ ἀγωνία! Νὰ σταθῶ ἐ-εἰ στὴ μέση καὶ νὰ μὲ κυττάζουν ὅλοι... κι' ἂν τὰ χάσω; ἂν ξεχάσω κανένα στίχο; Κι' ὅμως, δὲ γινότανε ἄλλοιῶς. ἔπρεπε νὰ τὸ πῶ, καὶ τὸ εἶπα.

Τρεμάμενη γύρισα νὰ τὸν κοιτᾶζω σὰν τέλειωτα. Ἡ αὐλαία τῶν πυκνῶν φρυδιῶν του εἶχε ἀνσχηκωθῇ, καὶ τὰ μεγάλα του μαῖρα μάτια μὲ κύτταζαν τώρα. Δυὸ δάκρυα κυλοῦσαν ἀπ' αὐτὰ στὸ πρόσωπό του...

Μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι, ὅμως δὲ μοῦ εἶπε τίποτε.

«Βιολέττη» ὁ Κωστῆς, ἄκουσε μόνον τὴ γυναικα του νὰ λέν, κ' ἐγὼ βρισκόμουνε πιά στὸν ἑβδὸμο οὐρχνό. Κι' ἀληθινὰ, ἂν ἀγάπητα τότο βχθεῖ τὴν ποίητη, κι' αἰ ἀξιώθηκα κάτι νὰ τῆς προσφέρω κ' ἐγὼ, ἂν ἔδωτα μιὰ τέτοια ἐξαιρετικὴ προσοχὴ στὴ λεπτὴ τέχνη τῆς ἀπαγγελίας, στὴ βουβὴ συγκίνησή του τὸ χρωστώ. Σ' ἐκεῖνα τὰ δυὸ δάκρυα τοῦ Ποιητῆ.

Καὶ τὰ Σαββατόβραδα ἐξακολουθοῦσα. Συζητήσεις, ἀπαγγελίες, διαβάσματα. Ὁ Χατζόπουλος, νευρικός κ' εὐεξάπτος, ὁ Πορφύρας σιωπηλός, ἀδύνατος, χλωμός, πάντα σὰν ἔτοιμος νὰ σωριασθῇ χάμω, ὁ Μαλακάσης γοητευτικός στὴν κουβέντα κ' ἄλλο τόσο στὴν ἀπαγγελίαν τῶν στίχων του Πόσε; φορὲς δὲν τὸν ἄκουσα νὰ λέῃ καὶ νὰ ξαναλέῃ κατὰ γενικὴ ἀπρίκτητη, τὸ «Δάσος» του;

Τὸ δάσος ποὺ λαχτάριζες
ὥσπου νὰν τὸ περάσης,
τώρα νὰ τὸ ξεχάσης
διαβίτη ἀποσπερνέ!

Ἦ! ἀλησμόνητες ὥρες τοῦ ἀλησμόνητου σπιτιοῦ! Μὲ ποῖα εὐλάβεια μπαίναμε στὸ φτωχικὸ γραφεῖο! Ἐνας καναπές, λίγες καρέκλες, ἐλάχιστα; εἰκόνες. Ἀριστερὰ ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ δρόμου κρέμουνταν μιὰ μεγάλη φωτογραφία τοῦ πεθαμμένου του παιδιοῦ, ποὺ βρίσκεται πάντα ἐκεῖ, στὴν ἴδια θέση.

Μιὰ βιβλιοθήκη μὲ βιβλία ποὺ ἦταν λιγοστά κι' αὐτὰ ἐκεῖνοι, τὸν καιρὸ, συμπλήρωνε τὴν ἐπίπλωσι.

Ἐρχόντανε ὅλοι, πάντα οἱ ἴδιοι, κάθε βδομάδα.

Διαισθανόμουν πῶς ὅλοι τὸν ἐλάτρευαν μυστικὰ τὸν Ποιητὴ, κ' ἦταν μιὰ ψυχικὴ ἀνάγκη τὰ Σαββατόβραδα ἐκεῖνα γιὰ τὸν καθένα. Ὅσο

γιὰ μένα, οἱ ἄλλες μέρες τῆς ἐβδομάδας εἶχαν πάψῃ νὰ χουν σημασία. Ἀπ' τὴν Παρασκευὴ ἄρχιζα νὰ γιορτάζω. Τὸ Σαββατόβραδο ἔφθασε!

Καὶ τώρα; Τί ἔγινε ὁ κύκλος ἐκεῖνος τῶν πιστῶν τῆς ὁδοῦ Ἀσκληπιοῦ; Ἀλλοίμονο! πόσοι λίγοι ἀπομένουμε! Πόσοι δὲ μᾶς ἀποχαιρέτησαν γιὰ πάντα! Πρῶτος χάθηκε ὁ ἀξέχαστος Γιάννης Καμπύσης, μόλις εἴκοσι ὀκτὼ χρόνων. Ἦταν ἕνα γερὸ δραματικὸ ταλέντο, καὶ συλλογιζομαι μὲ ἀπειρὴ λύπη τὰ ἔργα ποὺ θ' ἀποκοῦσε ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή, ἂν δὲ βιζζότανε τόσο νὰ τὸν πήρῃ ὁ Χάρος. Πάει κι' ὁ Καρκαβίτσας, ὁ μεγάλος Καρκαβίτσας, ὁ μεγαλύτερος Παπαδιαμάντης, ὁ Κῶστας Χατζόπουλος, ὁ μουσικώτατος ποιητὴς κι' ἀπαράμιλλος διηγηματογράφος καὶ μεταφραστὴς, καὶ τώρα τελευταῖα ὁ γλυκύτατος Πορφύρας. Ἐνας ἕνας φεύγου, κι' ὁ παλιὸς ὁ κύκλος ὁλοένα στενεύει.

Μετρίομαστε στὰ δάχτυλα τώρα οἱ ταχτικοὶ τῶν Σαββατόβραδων ἐκείνων τοῦ Παλαμᾶ. Κι' αὐτοὶ ποὺ μένουν ἀποτραβήχτηκαν. Κλεισμένοι στὸ γραφεῖο του κι' ἀθέατος ὁ ἀγαπητός μου Ξενόπουλος. Ὁ Μαλακάσης σπάνια θυμίζει τὸν παλιὸν του ἐκυτό, κι' εἶναι τώρα νευρικός, γεμάτος ἀνία. Ἔτσι κι' οἱ ἄλλοι ἐμεῖς.

Κάποιο δράμα παίζεται στὰ βάθη τοῦ καθενός μας, καὶ σερνόμαστε, τραγικὲς σκιές, ἀνάμεσα στὸ πλῆθος τῶν συγχρόνων.

Κι' ἀπὸν ἀπ' ὅλα ὁ Παλαμᾶς, μαζὺ μας πάντα μόνος, ξεχωριστός, ἀνεξιχνίαστος, μὲ τὴν ἀβυσσολέα του ψυχῆ, μὲ τὰ πύρινα μάτια του, τέλεια χαμένα τώρα κάτω ἀπ' τὴν αὐλαία τῶν φρυδιῶν του, στὸ ἴδιο πάντα σπίτι, στὸ ἴδιο γραφεῖο ποὺ πλουτίστηκε ἀπὸ τότε μόνο σὲ βιβλία, — μὰ τόσο, ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ θυσιάσῃ γι' αὐτὰ τὸ ἕνα του παράθυρο, — ζῇ μέσα στὸν κόσμον τῆς φαντασίας του, καὶ δὲν ζητάει τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ τὸν ἀφήνουν ἡσυχονὰ σκύβῃ ἀπὸν ἀπ' τὸν ὠκεανὸ τῶν βιβλίων καὶ τῶν χαρτιῶν του, καὶ ν' ἀκούῃ τὸ τραγοῦδι ν' ἀναβλύζῃ ὁλοένα ἀπὸ τὴν τρισβάθη, ἀπ' τὴν ἀστέρευτη πηγὴ τῆς ψυχῆς του. Κάπου-κάπου ἀκοῦμε μόνον, ὅχι πιά τὴ φωνὴ του, ἀλλὰ τὸν ἀντίλαλό της. Μὰ εἶναι ἴδιος πάντα ὁ ἦχος τῆς μακρινῆς αὐτῆς καμπάνας γιὰ μᾶς, ποὺ ξέρουμε νὰ τὸν ἀκοῦμε.

Κ' εἶν ἕνα ἀγαθὸ ἀπ' τὰ λίγα ποὺ μᾶς ἀπομένουν πιά σ' αὐτὴ τὴν ἄχαρη ἐποχῇ.

ΜΥΡΤΩΤΙΣΣΑ

Ἡ ἐργαζόμενη γυναίκα.

Ο μεγαλειότερον ἴσως ζήτημα, πού πρέπει σήμερα ν' ἀπασχολήσῃ κάθε μορφωμένη γυναίκα, εἶναι ἡ τελευταίως δημοσιευθεῖσα Συντακτικὴ πρᾶξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀπαγορεύεται εἰς τὴν Ἑλληνίδα, ἔστω καὶ ἂν τὸ ἀξίζει, νὰ καταλαμβάνῃ ἀνώτερες Δημόσιες ἢ Ἑταιρειακὰς θέσεις.

Ἐπιχειρήματα γὰρ τὸ τόσον βαρὺ αὐτὸ μέτρον—μέτρον πού καταδικάζει τὴν Ἑλληνίδα γυναίκα ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει σ' ὅλα τ' ἄλλα πολιτισμένα κράτη ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν τόσο μέχρι τελευταίως καθυστερημένην σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα Τουρκίαν, νὰ ζῇ εἰς πολὺ κατωτέραν μοῖραν ἀπὸ τὸν ἄνδρα—ἐπιχειρήματα λοιπὸν λέγονται πολλὰ καὶ διάφορα τὰ ὁποῖα ἂν θέλομε ὅλοι μὲ προσοχὴ καὶ εἰλικρίνεια νὰ ἐξετάσωμε, θὰ βλέπαμε ὅτι τὰ περισσότερα ἂν ὄχι ὅλα, οὔτε λογικά, οὔτε σοβαρά, οὔτε βάσιμα εἶναι.

Καὶ λέγεται ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐργάζεται ἡ γυναίκα αὐξάνει ἡ ἀνεργία εἰς τοὺς ἄνδρας.

Βεβαίως ἀντικαταστήσασα ἡ γυναίκα λόγῳ ἀνάγκης κατὰ τὸ διάστημα τῶν πολέμων, τὸν ἄνδρα εἰς ὁρισμένας ἐργασίας ἠὔξησε εἰς τὴν μετέπειτα ἐξέλιξιν τὰς ἐργαζομένας χεῖρας, δὲν πρέπει ὅμως γιὰ τοῦτο νὰ φέρεται ὡς στοιχεῖον ἀνεργίας· ἡ ἀνεργία δὲν ὀφείλεται εἰς αὐτὴν ἀλλὰ εἰς τὴν παντελῇ ἔλλειψιν προνοίας καὶ ὁργανώσεως ἐκ μέρους τῆς Κοινωνίας.

Ἀντὶ ἡ προσοχὴ νὰ στραφῇ ἐναντίον τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν, ἔπρεπε νὰ στραφῇ εἰς τὸ πῶς θ' ἀνοιχθοῦν νέοι ὁρίζοντες, πῶς θὰ δημιουργηθοῦν καινούριες ἐργασίες, καινούργιες ἀνάγκες ἐργαζομένων χειρῶν, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν τόσον οἱ ἄνδρες, ὅσον καὶ οἱ γυναῖκες ἐραζόμενοι ἀξιοπρεπῶς νὰ κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Λέγεται ὅτι ἡ γυναίκα πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ σπίτι εἰς τὸν ἑγγαμὸν βίον εἰς τὸν προορισμὸν τῆς—τὴ μητρότητα.

Ναί, ἴσως τὸ πρῶτο αὐτὸ νὰ εἶναι πολὺ ὠραῖο, ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν, μὲ τὸ ν' ἀπαγορεύουν εἰς τὴν γυναίκα τὰς ἀνωτέρας θέσεις δὲν ἔπεται ὅτι αὐτὴ ἐπιστρέφει εἰς τὸ σπίτι, ἀφ' ἑτέρου

δὲ, ἂν ἡ γυναίκα ἀποφασίσῃ νὰ γυρίσῃ στὸ σπίτι καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ κάθε βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: ποίος θὰ συντηρήσῃ τὴν περίπτωσι—καὶ εἶναι ἡ πλεονεχία—πού αὐτὴ εἶναι προστάτις τῆς πατρικῆς ἢ τῆς δικτῆς τῆς οἰκογενείας, τὴν οἰκογένειαν;

Πιθανὸν πολλοί, ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα ἐπιπολαίως, θὰ ποῦν, ὅτι ἡ γυναίκα ἐργάζεται, γιὰ νὰ χρησιμοποιῇ τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀπολαβὰς τῆς εἰς τὴν ἱκανοποίησιν διαφόρων ματαιοδοξιῶν τῆς ἐμφανίσεώς της. Ἰσως νὰ ὑπάρχουν καὶ μερικὲς τέτοιες περιπτώσεις, ἀλλὰ μήπω: τὸ ἴδιο καὶ ἴσως, ἀκόμη περισσότερον δὲν συμβαίνει μὲ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους πού ἀνερχόμενοι εὐκολώτερα ἀπὸ τὴν γυναίκα εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, παραμένοντες δὲ ἄγαμοι λόγῳ δειλίας ἢ ἄλλων ἀντικοινωνικῶν αἰτιῶν, χρησιμοποιοῦν τὰς ἀπολαβὰς των κατὰ πολὺ χειρότερον τρόπον;

Ὁ ἑγγαμὸς βίος;

Βεβαίως καὶ αὐτὸς καλὸς εἶναι γιὰ ὅσες θέλουν, γιὰ ὅσες μποροῦν καὶ γιὰ ὅσες κατωθύνουν νὰ παντρευτοῦν.

Τί θὰ γίνον ὅμως, πῶς θὰ ζήσουν καὶ ποῦ θ' ἰσχυροῦν ὅλες οἱ χιλιάδες τῶν γυναικῶν πού ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως μένουν ἄγαμοι καὶ πού στεροῦνται πόρων ζωῆς; γιὰ τὸ ἀπὸ μιᾶς πρόχειρῃ στατιστικῇ βλέπουμε ὅτι κάθε χρόνος γίνονται 46 χιλιάδες γάμοι, εἰς τὴν ἐφηβικὴν δὲ ἡλικίαν εἰσέρχονται κάθε χρόνο 80 χιλιάδες γυναικῶν (κατὰ τὴν αὐτὴν στατιστικὴν οἱ ὀλιγώτεροι γάμοι γίνονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ δὴ εἰς ὁρισμένας κατηγορίας οἰκογενειῶν ὅπου ἡ ἀναλογία τῶν γάμων φθάνει εἰς τὸν ἀπίστευτον ἀριθμὸν 1—20), ἐπομένως ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν, τῶν ἄνω τῶν 20 ἐτῶν ἔχομε πλεόνασμα μόνιμον ἀγάμων γυναικῶν 34 χιλιάδων τὸ χρόνο γιὰ ὅλη τὴ χώρα, κατὰ συνέπειαν ὁ ἥδη πληθυσμὸς τῶν ἀγάμων γυναικῶν ἐντὸς δέκα πέντε ἐτῶν, ὑπολογιζομένης καὶ τῆς θνησιμότητος, θ' αὐξηθῇ κατὰ 340 χιλιάδες. Ἐρωτῶμεν λοιπόν, πῶς θὰ ζήσουν καὶ τί θὰ γίνον ὅλες αὐτὲς

οἱ χιλιάδες τῶν γυναικῶν; Δὲν εἶναι φυσικόν, ἐφ' ὅσον τοὺς ἀφαιροῦμε τὸ μεγάλο ζῆλο γιὰ τὴ μόρφωσι γιὰ τὴν ἐξέλιξι, γιὰ τὴν πρόοδο, ἐφ' ὅσον τίς καταδικάζοιμε τὴν ἀνεργίαν ἢ τὴν κατωτέραν ἐργασίαν, ἡ ὁποία δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε πνευματικὴν, οὔτε ψυχικὴν τροφήν, νὰ τίς ὠθοῦμε πρὸς τὸν μαρασμὸν ἢ πρὸς τὸν ἀνήθικον δρόμον;

Ἐπεὶ τα γράφονται τόσα πολλὰ γιὰ τὸν προορισμὸν τῆς γυναίκας—τὴ μητρότητα.

Εἴπαμε πολλὰς φορὰς καὶ πάλι τὸ ἐπαναλαμβάνομε: ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος δὲν ἀνυψώνει δὲν ὑπερασπίζει καὶ δὲν ἐνισχύει τὴν μητρότητα, ὅλα ὅσα λέγονται ἐπ' αὐτοῦ εἶναι καὶ θὰ μείνουν λόγια καὶ θεωρεῖς. Ὅχι δὲ μόνον, δὲν τὴν ὑπερασπίζει ἀλλὰ τὸ ἐναντίον, παρακινεῖ τὴν ἐργαζομένην εἰς δημοσίαν θέσιν ὑπανδρὸν γυναίκα εἰς τὴν ἔκτρωσιν, γιὰ τὴν βεβαίως παρακίνησιν θὰ λεχθῇ ἐφ' ὅσον ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν ὄγδοον μῆνα τῆς κυοφορίας τῆς ἐπιβάλλει τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τὴν περικοπήν τῶν ἀποδοχῶν της εἰς τὸ ἥμισυ (ἐνῶ κάθε δημόσιος ὑπάλληλος δικαιούται κατ' ἔτος εἰς ἐνὸς μηνὸς κανονικῆς ἀδείας καὶ δύο ἀναρρωτικῆς μὲ ὅλας τὰς ἀποδοχάς), ἀλλὰ καὶ τὴν θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ γιὰ τὴν περαιτέρω παραμονὴν της εἰς τὴν θέσιν της.

Αὕτη εἶναι ἡ τελευταίως δημοσιευθεῖσα Συντακτικὴ πρᾶξις, αὐτὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα καὶ αὐτὰ θὰ εἶναι τ' ἀποτελέσματά της.

Ἀλλὰ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο οὔτε ἡ ἀνεργία θεραπεύεται, οὔτε ἡ γυναίκα ἐπιστρέφει εἰς τὸ σπίτι, οὔτε παντρεύεται καὶ οὔτε μητέρα γίνεται.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μετατροπῆς τοῦ Συντάγματος πρέπει τὸ ζήτημα αὐτὸ νὰ μελετηθῇ πολὺ, πρέπει ἡ γυναίκα ν' ἀφεθῇ ἐλεύθερη νὰ μορφωθῇ, νὰ ἐργασθῇ, νὰ σταδιοδρομήσῃ καὶ νὰ φθάσῃ, ἐὰν τὸ ἀξίζει, εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, πρέπει νὰ δημιουργηθοῦν νέες ἐργασίες καὶ ὁ μὲν ἄνδρας νὰ καταλαμβάνῃ ἐκεῖνες τίς θέσεις πού ἀπαιτοῦν μεγαλειτέραν ἀντοχήν, ἡ δὲ γυναίκα ἐκεῖνες πού ἀπαιτοῦν μεγαλειτέραν ψυχολογίαν καὶ διορατικότητα (παραδείγμα τὰ σχολεῖα θηλέων κατωτέρας καὶ μέσης ἐκπαίδευσσεως, εἰς τὰ ὁποῖα πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ὑπηρετοῦν μόνον γυναῖκες, καὶ τοῦτο διότι ἀφ'

ἐνὸς μὲν ἡ μαθήτρια τῶν 12-17 ἐτῶν ὑφίσταται ἀσυνειδήτως τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἄρρενος καθηγητοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ ἀπὸ τοὺς νόμους, εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, ἡ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ καὶ δὴ τοῦ θήλεως ἔχει ἀνατεθῇ εἰς τὴν γυναίκα), πρέπει τὸ Κράτος, μὲ ὅλες του τίς δυνάμεις νὰ προσπαθῇ μὲ δωρεάς, ἐπιδόματα καὶ βραβεῖα νὰ πολλαπλασιάσῃ τοὺς γάμους καὶ τὴν μητρότητα καὶ πρέπει λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν του τὴν ἐπιρροὴν τῆς γυναίκας ἐπὶ τοῦ ἀνδρός, νὰ ἐξυψώσῃ τὸ δυνατόν περισσότερον αὐτὴν, ἂν θέλῃ ν' ἀπακτίσῃ αὐτὸ πού εἶναι ἡ κυριότερα δύναμις κάθε Ἑθνους, ΚΑΛΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ -- ΚΑΛΟΥΣ ΠΟΛΙΤΑΣ.

ΚΑΛΛΕΡΓΑ Χ. ΓΩΓΑ

Δις. θύνοῦσα τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Ἑργασίας

Ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Ἑχὼ στὸ Χάος

Μαρίας Πολυδούρη

ὦ, χαμηλώστε αὐτὸ τὸ φῶς!
Στὴ νύχτα τί ὠφελεῖ;
Πέρασε ἡ μέρα. Φτάνει πιά.
Ποῖος ξέρει ὁ ὕπνος μου κρυφὸς
ἂν κάπου ἐδῶ φυλάῃ

κι' ἂν τοῦ ἀνακόβεται ἡ στιγμὴ
ναρθῇ νὰ τὸν προσμένω.
Ἐχὼ στὸ στόμα τὴν ψυχὴ,
μοῦ παρατήσαν οἱ λυγμοὶ
τὸ στήθος κουρασμένο.

Πάρτε τὸ φῶς! Εἶνε καιρὸς
νὰ μείνω πιά μονόχη.
Φτάνει ἡ ἀπάτη μιᾶς ζωῆς.
Κάθε προσπάθεια ἑνὸς ἐχθρὸς
γιὰ τὴ στερνὴ μου μάχη.

Ἄς παύσουν πλέον οἱ σπαραγμοί,
Ἄς μοῦ ἀπομείνει κάτι
γιὰ νὰ πλανέψω τὴ νυχτιά
νὰ σκύψῃ κάπως πρὸ θερμῆς
στὸ ἀνήσυχό μου μάτι.

Πάρτε τὸ φῶς! Εἶναι ἡ στιγμὴ!
Τὴ θέλω ὅλη δική μου.
Εἶνε ἡ στιγμὴ νὰ κοιμηθῶ
Πάρτε τὸ φῶς! Μὲ τυραννεῖ...
μοῦ ἀρνιέται τὴν ψυχὴ μου...

Ὁ Δὸν Κιχώτης.

Ὁ ΔΟΝ Κιχώτης στὸ Βασιλικὸ θέατρο! Τί ἄνοιξις μέσα στὴν περὶ πραγματικότητά μας. Ὁ ἀθάνατος, ὁ αἰώνιος φίλος τῶν παιδιῶν καὶ τῶν μεγάλων, ἡ τραγικὰ εὐθυμὴ μορφή τοῦ Ἰσπανοῦ Γιδάλγο.

Καὶ ἡ κεντρικὴ αὐτὴ μορφή τοῦ βιβλίου ποὺ γράφηκε «μόνο γιὰ διασκέδασι» κατὰ τὰ λόγια τοῦ δοξασμένου συγγραφέως καὶ ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τοῦ ὁποίου καὶ πάλιν σύμφωνα μετὰ τὰ λόγια τοῦ Σερβαντὲς ἦτο «ἡ ἐξαφάνισις τῶν ἱπποτικῶν βιβλίων» κατέχει στὴν ἀνθρώπινη σκέψι περιλάμπρη θέσι.

Ὁ Δὸν Κιχώτης μὲ ὅλο τὸν φανταστικὸ μᾶ καὶ συγχρόνως πραγματικὸ κόσμον, ἐνῶ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἀπεικονίζει πιστὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν Ἰσπανῶν τοῦ 16ου αἰῶνος, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὑπερβαίνει τὰ ὅρια ὠρισμένης ἐποχῆς καὶ κυριαρχεῖ μέσα στοὺς αἰῶνες.

Τὸ ἔργον εἶναι ὁ καθρέφτης τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέως, ὁπότε οἱ Ἰσπανοὶ ἦσαν τὸ πλεονέκτημα «τυχοδιώκτες», γιὰ τὸ παντοῦ ζητοῦσαν ἐκεῖνο ποὺ δὲν εἶχαν στὰ χέρια τους—ἄλλοι πλοῦτον, ἄλλοι δόξα, ἄλλοι σωτηρία στὴ θρησκεία. Πάντα κάτι τι τὸ ἀπομακρυσμένο ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωὴν, γιὰ τὸ ὅλοι πίστευαν πῶς «ἡ ἐλπίδα ἔχει μεγαλύτερη ἀξία, παρὰ ἡ κατοχὴ μιᾶς μηδαμινῆς πραγματικότητος».

Καὶ ἔτσι βλέπομε, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς ἀρχοντας τοὺς κοσμικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς καὶ φθάνοντας ὡς τὸν πτωχὸ χωρικό, ψυχὴς ἀπορησμένης ἀπὸ τὴν ἀνήσυχον ζήτησιν τοῦ τελείου, βλέπομε τὴ ζωὴν γεμάτην περιπέτειας γιὰ κατάκτησιν καινούργιων κόσμων.

Οἱ Ἰσπανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μακριὰ ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ ἀδιαφορίαν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τὸν ὀρθολογισμὸ τοῦ Λουθήρου, ῥίχθηκαν στὸν κόσμον τοῦ μυστικισμοῦ ζητώντας τὴν ἀναγέννησιν τοῦ καθολικισμοῦ μετὰ τὴν μεταρρυθμίσει του. Πόσο μεγαλεῖο ἔχει μέσα της ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἰγνατίου Λοῦόλα νὰ σώσῃ τὴν καθολικὴ ἐκκλησίαν, τὴν ἐποχὴν ποὺ ὅλοι τὴν μισοῦσαν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρ-

χηγοῦ τῆς παγκόσμιας! Ἀπὸ βαθύτατη ἔκστασις καὶ μοναδικὴ θέλησις γιὰ τὴ νίκη τῆς ἐκκλησίας κατέχεται καὶ ἡ μεγάλη ποιήτρια ἡ Ἀγία Θηρεσία, ἡ ὁποία μεταρρυθμίζει τὸ μοναχικὸ τάγμα τῶν Καρμηλιτῶν, ἰδρύει σ' ὅλη τὴν Ἰσπανίαν μοναστήρια στὰ ὁποῖα γυναῖκες μετὰ τὴν προσευχὴν τοὺς καὶ τὴν ἀσκητικὴν τους ζωὴν νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς της. Ζητοῦν οἱ Ἰσπανοὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σερβαντὲς μετὰ τὸν μυστικισμόν τους, ποὺ προσδίδει στὴν πίστιν τοὺς ἰδιόρρυθμον χαρακτήρα, τὴν ἡρεμίαν τῆς ψυχῆς, τὴν εὐτυχίαν.

Οἱ ἄρχοντες Κάρολος ὁ 5ος καὶ Φίλιππος ὁ 2ος ἀντιπροσώποι τοῦ αὐστηροτάτου ἀπολυταρχισμοῦ, συνεργάζονται μετὰ τὴν ἐκκλησίαν, ποὺ περιέπεσε στὶς ἀκρότητες τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ζητώντας τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ σὲ ὅλες τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ πέρα ἀπὸ τὸν Ὠκεανὸ «Ὁ Κάρολος ἔκαμε τὴν Ἰσπανίαν κυρίαρχον σὲ πολλὰς χώρας μετὰ τὴν ἐλπίδα καὶ ἡ Ἰσπανία νὰ τὸν κάμῃ κυρίαρχον τοῦ κόσμου». Καὶ ὁ γιὸς του Φίλιππος ὁ 2ος, ποὺ ἀνέβηκε στὸ θρόνον τοῦ πατέρα του, τοῦ ἀπογοητευμένου γιὰ τὴν μὴ πραγματοποιήσει τῶν ὀνείρων του γιὰ τὴν παγκόσμιαν ἐξουσίαν καὶ τοῦ ἀπομακρυσμένου στὸ μοναστήρι τὸ χαμένο μέσα στὰ βουνὰ τῆς Ἐσριεμαδούρας, ἐξακολουθεῖ νὰ ὀνειρεῖται τὴν ἴδιαν ἀπεριόριστον δύναμιν. Εἶνε ὁ καθολικὸς βασιλεὺς ποὺ ad maiorem Dei gloriam ἀφήνει καὶ ἀνάβουν ἀτέλειωτες πυρὲς γιὰ νὰ ἐξοντωθοῦν οἱ αἱρετικοὶ—ἑβραῖοι, μαυριτανοὶ, προτεστάνται στὴν Ἰσπανίαν, στὶς χώρας τὰς κατεκτημένες ὡς καὶ τὰς χώρας τὰς δεμένους μετὰ συγγενικοὺς δεσμούς, μετὰ τὴν χαρὰ τῆς ἀκαμπτῆς ἀπολυταρχίας—τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Ἀγγλίαν τῆς Ἐλισσάβετ.

Ἡ χίμαιρα ὅμως τῆς ὑποταγῆς στὴν θέλησιν τοῦ σκυθρωποῦ Φιλίππου καὶ τὸ ὄνειρον τῆς ἐκρίζωσιν τῆς ἐλευθερίας μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ σκεπτομένου ἀνθρώπου ἔπαυε τὴν οἰκτρότερην ἀποτυχίαν μαζί μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς

«ἀήτητης ἀρμάδας» στὰ παράλια τῆς ἄπιστης Ἀγγλίας.

Ἡ παγκόσμιος αὐτοκρατορία καὶ ἡ παγκόσμιος καθολικὴ ἐκκλησία, ποὺ γεννήθηκαν μέσα στὶς ψυχὰς τοῦ Καρόλου τοῦ 5ου, ποὺ ἀπληστος διάβαζε τὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα, καὶ τοῦ Φιλίππου 2ου ποὺ ἀγαποῦσε στὶς ἀνακτορικὰς γιορτὰς νὰ παρουσιάζεται ντυμένος ἱπποτικῶς σβύσθηκε γιὰ πάντα.

Μὰ ἡ λογοτεχνία ἀποτύπωσε καὶ τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Ἰσπανίας στὰ αἰώνια ἔργα της.

Οἱ φανταστικὲς περιπέτειες τῶν ἱπποτικῶν, οἱ αὐτοβιογραφίαι τῶν τυχοδιωκτῶν, ποὺ πλανῶνταν στὶς ἀπέραντες χώρας τοῦ κράτους, στὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν ἔδυεν ὁ ἥλιος, οἱ μελέτες ἐπάνω στὸν μυστικισμόν μετὰ περιγραφὰς παρμένων ἀπὸ τὴν ζήτησιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ—νὰ τὰ θέματα τῶν ἔργων τῶν Ἰσπανῶν συγγραφέων τοῦ 16ου αἰῶνος.

Κοντὰ δὲ στὸ ἱπποτικὸ μυθιστόρημα, κοντὰ στὴν μελέτη μετὰ θρησκευτικὸν περιεχόμενον βρίσκεται τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο μετὰ ἀναρίθμητους ἥρωας παραδομένους σὲ ἐρωτικὰς περιπέτειας.

Ποιὸς δὲν ξεύρει τὸν Δὸν Ζουάν, τὸν «ξελογιστὴ τῆς Σεβίλλης», ποὺ ξεπετάχθηκε στὴ σκηνὴ μέσα ἀπὸ τὸ κελλὶ τοῦ καλόγηρου Τιρσο ντε Μολίνα, τὸν αἰώνιον γλεντζέ, ποὺ δὲν λογαριάζει τίποτα μπροστὰ στὴ δικήν του νεότη καὶ τὴν θέλησιν «πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἔρωτα» καὶ γιὰ τὸν ὁποῖον ἀδιάκοπα πατεῖ ἐπάνω σὲ πτώματα;

Μέσα λοιπὸν στὴν ἡρωικὴ χώρα, τὴν γεμάτην ἀγῶνες ἐναντίον τῆς πτωχικῆς φύσεως, τῶν ἐθνικῶν ἐχθρῶν—Ἀράβων, τῶν αἱρετικῶν, Ἑβραίων καὶ προτεστάντων—γεννήθηκε τὸ 1547 στὴν Ἀλκαλὰ ντὲ Ἐνάρες ὁ Μιγκουέλ ντὲ Σερβαντὲς Σααβέδρα. Ἡ παιδικὴ ἡλικία καὶ ἡ νεότης πέρασαν μέσα σὲ ἀδιάκοπες μετακινήσεις, γιὰ τὸν μικρὸν Μιγκουέλ ἀκολουθοῦσε διαρκῶς τὸν γιὰ τὸν πατέρα του. Καὶ ἔτσι συνηθισμένος νὰ ἀλλάζῃ συχνὰ τόπον διαμονῆς πέρασε στὴν Ἰταλίαν, στὴν ὁποία ἔμεινε δώδεκα χρόνια καὶ γνώρισε τὴν πλούσιαν λογοτεχνίαν της. Ἐνθουσιώδης δὲ ὅπως ἦτο, ἔλαβε μέρος στὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Τούρκων,

ἡρωικὰ ἐπολέμησε στὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου καὶ ἐτραυματίστηκε μάλιστα. Ἐπιστρέφοντας κατόπιν στὴν πατρίδα του ἔπασσε στὰ χέρια τῶν πειρατῶν, καὶ πέντε χρόνια ἔμεινε στὸ Ἀλγέριο. Ἐκεῖ ζοῦσε ὑπὸ βαρυντάτος συνθήκας, τὸ θάρος ὅμως δὲν τὸν ἐγκατέλειπε ποτέ. Τοῦναντίον ἔγραφε κωμωδίας, ἐσχεδίαζε νὰ σηκώσῃ εἰς ἐπανάστασιν τοὺς χριστιανοὺς ἐναντίον τῶν ἀπίστων, ἔκαμνε ἀπόπειρας φυγῆς καὶ τέλος ἐλευθερώθηκε μετὰ χρήματα συγγενῶν καὶ μοναχῶν, ποὺ ἐξηγόραζαν τοὺς αἰχμαλώτους. Τὸ 1580 ἐπέστρεψε στὴν Ἰσπανίαν ὅπου τὸν δέχθηκε μετὰ ὅλην τὴν σκληρότητά της—ἡ φτώχεια. Ἡ λογοτεχνικὴ ἐργασία κανένα κέρδος δὲν τοῦ ἔδιδε καὶ ὁ Σερβαντὲς ἀναγκάστηκε νὰ γίνῃ τροφοδότης τῆς Ἀήτητης Ἀρμάδας, καὶ στὰ τελευταῖα, εἰσπράττοντες φόρων. Τέλος ἐγκατεστάθηκε στὴ Μαδρίτη καὶ ἐδῶ, γέρος πιά, ἔφθασε στὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς καλλιτεχνικῆς του δημιουργίας, τῆς ὁποίας τὸ ἀριστούργημα εἶναι ὁ Δὸν Κιχώτης.

Τὸ 1616 τελείωσε ἡ ἀνήσυχον, γεμάτην περιπέτειας ζωὴ τοῦ ἀθάνατου συγγραφέως ποὺ ζητοῦσε καθ' ὅλην τὴν ζωὴν τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποία δὲν εὗρισκε πούθενά. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν τραγικὴν πεζότητά της ζωῆς του, ὁ Σερβαντὲς διακρίνει καὶ στὴν πειρὰ σκληρῆς ψυχῆ κάποια καλωσύνη. Κατ' αὐτὸν ὅλοι «καὶ οἱ διάβολοι ἀκόμα δὲν εἶναι ἔξ ἴσου κακοί». Δὲν πιστεύει στὴν ὑπαρξὶ ἀπολύτως κακῶν ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι σήμερον κακός, αὔριον γεμᾶτος καλωσύνης καὶ μετάνοιας τὴν μιὰ μέραν ἀνόητος, τὴν ἄλλη ἐξυπνος καὶ γνωστικός.

Καὶ ἔτσι ὁ Σερβαντὲς ὠδηγοῦσε τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ καλὸ καὶ τὸ ὠραῖον. Ὁ Δὸν Κιχώτης εἶχε σκοπὸ νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν ἀναγνώστην τοῦ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀνοήτων ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων. Οἱ Νοβέλλες του ποὺ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν συγγραφέα ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς παραδειγματικές, γιὰ τὴν «μεταξύ των δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ποὺ νὰ μὴ δίδῃ κάτι τι τὸ ὠφέλιμον» ζητοῦν νὰ ὠδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἀληθινόν.

Τὰ ἔργα του δὲ τὰ διδακτικὰ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον εἶναι συγχρόνως καὶ δημοκρατικώ-

τατα· η λογοτεχνία της εποχής της καθολικής μεταρρυθμίσεως όπως και η ζωγραφική ως σκοπό της είχε την απεικόνισι της λαϊκής ζωής. Οι λαϊκοί τύποι όσο άσχημοι και νάναι, εμπνέουν και τους ζωγράφους Ριμπέρα, Μουρίλλο και αυτόν τον Βελασκές και τους συγγραφείς.

Είς τον Δόν Κιχώτη παρουσιάζεται ολόκληρη η ισπανική κοινωνία, ιδίως οι τύποι του λαού και εικόνες παρμένες από τη ζωή του. Ο Δόν Κιχώτης εγκαταλείπει το χωριουδάκι του και φεύγει με τον ακόλουθό του Σάντσο για να βρísκεται σχεδόν πάντα στον κύκλο των άπλων χωρικών, των στρατιωτών, των ψαλτών, των βοσκών παμπόνηρων και αγαθών.

Απ' αυτούς δὲ κανένας δὲν κοροϊδεύει τὸν ἱππότη «τῆς ἔλεεινῆς μορφῆς» γιατί αἰσθάνονταν ὅλοι τους ὅτι τοὺς ἀγαπᾷ κατὰ βάθος, παρ' ὅλο πὸν παρουσίαν τις ἀρνητικῆς μορφῆς τοῦ χαρακτῆρος τους.

Ὡς σκοπὸ τῆς ζωῆς του ἔχει ὁ Δόν Κιχώτης νὰ καταπολεμήσῃ τὴ δυστυχία, τὴν λύπη, τὴν ἀδικία καὶ τὸν ἐξευτελισμὸ. Δὲν σταματᾷ δὲ καθόλου στὴ σκέψι ἀν εἶναι δυνατὴ ἡ καταπολέμησις ὅλων τῶν κακῶν τοῦ κόσμου. Φεύγει, πλανᾶται, ὑποφέρει γιὰ νὰ σκορπίσῃ τὴν ἀλήθεια, τὴν δικαιοσύνη, τὴν εὐτυχία. Καὶ οἱ ἄνθρωποι γελοῦν μ' ὅλη τους τὴν καρδιά μαζύ του, δὲν τὸν νοιώθουν, τὸν κυτοῦν. Ὅλες του οἱ προσπάθειες ἀποτυγχάνουν μὰ ὁ Δόν Κιχώτης μένει ἀκλόνητος στὴν ἀπόφασί του καὶ ἤρεμος μετὰ τὸ μεδίαμα στὰ χεῖλη ἀκολουθεῖ ἀκούραστος τὸν δρόμο του. Γι' αὐτὸν ὁ κόσμος δὲν ἦταν τέτοιος ὅπως ἀληθινὰ ἦτο, ἀλλὰ τέτοιος ὅπως τὸν ἤθελε αὐτός. «Ὅ,τι στὸν ἕνα φαίνεται λεκάνη κουρέως σὲ μένα κρᾶνος τοῦ Μαιμπρίν καὶ σ' ἕνα τρίτο μπορεῖ νὰ φανῇ ὅ,τι δήποτε ἄλλο». Βλέπει τὴ ζωὴ σύμφωνα μετὰ τὸ δικό του ἰδανικό, χωρὶς καμμιά ἀνάλυσι αὐτοῦ, χωρὶς καμμιά ἀμφιβολία στὴν ἀξία του, χωρὶς καὶ τὴν παραμικρότερη ἀμφιβολία καὶ σὲ δικές του δυνάμεις καὶ στὴ δική του τὴν θέλησι. Αὐτὴ εἶναι ἀκλόνητη. Ἀγαπᾷ τὴν Δουλτσινέα καὶ εἶναι ἕτοιμος νὰ δώσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὴν ἀνύπαρκτη αὐτὴ γυναῖκα. — «Κτυπᾷτέ με, λέγει, στὸν ἱππότη τῆς Λευκῆς Σελήνης,

τὸν νικητὴ του, ὅς μὴν νομισθῇ ὅμως ὅτι ἡ ἀδυναμία μου θὰ ὑποβιάσῃ τὴν δόξα τῆς Δουλτσινέας· ἐγὼ ἐπιμένω πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ τελειότερη γυναῖκα τοῦ κόσμου». Τὴν ἀγαπᾷ τόσο σταθερὰ καὶ πιστὰ, ὥστε δὲν μπορεῖ νὰ φαντασθῇ ἂν πὼς αὐτὴ ἡ γυναῖκα δὲν ὑπάρχει. Καὶ γι' αὐτὸ ὅταν βλέπει τὴν χονδροῦ καὶ ἀκάθαρτη χωρική δὲν πιστεύει τὰ μάτια του. Παραδέχεται πὼς κάποιος δαίμων κακὸς μετετέθηκε τὴν ἀγαπημένην του Δουλτσινέα εἰς ἀντιπαθητικὸ ὄν.

Τόση δὲ εἶναι ἡ γοητεία τῶν ἰδανικῶν τοῦ Δόν Κιχώτη, ὥστε ὅποιος καὶ νὰ βρísκεται κοντὰ του ὑποκύπτει στὴν φωτεινὴ τῆς δύναμι.

Ὁ φλόαρος Σάντσο Πάνσος πὸν μᾶς φαίνεται τόσο ἀπλοϊκός, συγχρόνως ὅμως καὶ πρακτικός, μένει πιστὸς καὶ στὸν κύριό του καὶ στὰ ἰδανικά του. Σιγὰ, σιγὰ ἀποκτᾷ τὴν εἰλικρίνεια, τὴν εὐθύτητα, στὰ τελευταῖα τὸν βλέπομε γνωστικό, δίκαιο καὶ τιμιώτατο διοικητὴ τοῦ «νησιοῦ του».

Καὶ ἔτσι ὅπως ὁ Σάντσο Πάνσος ὅλοι ὅσοι πλησιάζουν τὸν Δόν Κιχώτη ἐνθουσιάζονται μετὰ τοὺς ἐνθουσιασμούς του, τὸν θαυμάζουν, τὸν ἀγαποῦν καὶ μόνον τὸ περιβάλλον τοῦ Δουκὸς δὲν μπορεῖ νὰ τὸν καταλάβῃ, νὰ αἰσθανθῇ «τὴν εὐγενειὰν τοῦ τρέλλα». Οἱ ψυχὲς τῶν αὐλοκολάκων εἶναι μικρὲς καὶ συνηθισμένες στὸ ψέμμα καὶ στὴν ὑποκρισία καὶ γι' αὐτὸ δὲν μποροῦν νὰ καταλάβουν τὸν «ἱππότη τῆς Ἐλεεινῆς Μορφῆς».

Μαζύ τους εἶναι καὶ ὁ Σαμσὼν Καρράσκο, ὁ ἥρωας τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ καὶ βαθύτερου ἀπὸ τὸ πρῶτο τοῦ ἔργου. Τὸ γέλοιο δὲ τοῦ Καρράσκο «τὸ κρῦο, τὸ υποκριτικὸ καὶ προδοτικὸ» σὰν τοῦ ἀνθρώπου πὸν δὲν ξεύρει τί θὰ πῇ ἀμφιβολία, γιατί φαντάζεται πὼς τὰ ξεύρει ὅλα, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἱππότη τοῦ Ἰδανικοῦ τίς χίμαιρές του. Ὁ Καρράσκο ξεύρει νὰ νικήσῃ τὸν τρελλὸ γιατί τὸν πολεμᾷ ὄχι τίμια, ἴσια, εἰλικρινά, ἀλλὰ μετὰ τὸ υποκριτικὸ μεδίαμα στὰ χεῖλη, μετὰ τὴν ἀδιάκοπη προσπάθεια νὰ τὸν υποβιάσῃ μπρὸς στὰ μάτια τῶν συνομιλητῶν του, νὰ τὸν συντρίψῃ χωρὶς νὰ φανερωθῇ. Ὁ Καρράσκο, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀλαζονικῆς πάντα μετριοφάνειας, ἔχει τὴν δύναμι νὰ νικήσῃ τὴν

εὐμορφίαν, τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀφέλεια τοῦ ἐλεύθερου Δόν Κιχώτη, ἔχει τὴν δύναμι νὰ πείσῃ τὸν ὄνειροπόλο πὼς κατέχεται ἀπὸ τρέλλα... Ὁ Δόν Κιχώτης ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀριστική του ἦττα ἐπιστρέφει στὸ χωριουδάκι του. Σ' αὐτὸ σὰν νὰ ξύπνησε καὶ νὰ συνῆλθε βλέποντας νὰ τὸν πλησιάζῃ ὁ Θάνατος.

Καὶ ὅταν ὁ Σάντσο προσπάθῃ νὰ τὸν παραγορήσῃ λέγοντάς του νὰ μὴν εγκαταλείψῃ τὸν ἑαυτό του στὰ χεῖρια τοῦ θανάτου, ὅταν τὸν παρακινεῖ νὰ σηκωθῇ γιὰ νὰ ξεκινήσουν γιὰ τρίτο ταξίδι γιὰ νὰ βροῦν τὴν Δουλτσινέα τους — Σιγὰ, τοῦ λέγει ὁ Δόν Κιχώτης. Ἦμουν τρελλός, τώρα ἔγινα καλός. Ἦμουν ὁ Δόν Κιχώτης — τώρα εἶμαι ὁ Ἀλόνσος ὁ καλός — Alonso el Bueno.

Γιὰ πρώτη φορὰ ὀνομάζει ἑαυτὸν τὸν ἑαυτό του. «Καὶ μόνον ἡ λέξις αὐτὴ ἔχει τὴν ὑψίστη σημασία καὶ ἀξία μπροστὰ στὸν θάνατο. Ὅλα θὰ χαθοῦν, ὅλα θὰ ἐξαφανισθοῦν καὶ τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλοφυΐα — ὅλα — μονάχα τὰ καλὰ ἔργα δὲν ἐξαφανίζονται. Αὐτὰ εἶναι αἰώνια»...

Ὁ Δόν Κιχώτης εἶναι ὁ ἥρωας πὸν προκαλεῖ τὸ γέλοιο τῶν μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων.

Τὸ γεμᾶτο εὐθυμία αὐτὸ ἔργο, πὸν ἴσως εἶναι ἡ χιουμοριστική ἀπεικόνισις τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ, εἶναι τραγικώτατο, γιατί κάτω ἀπὸ τὸ γέλοιο πὸν μᾶς γεννοῦν οἱ περιπέτειες τοῦ ἰσπανοῦ Γιδάλο διαφαίνονται τὰ γεμᾶτα πίκρα δάκρυα τοῦ μικροῦ, ἀδύνατου ἀνθρώπου πὸν δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ ὅλα του τὰ εὐγενικά ὄνειρα, ὅλους τοὺς πόθους.

ANNA ΣΤΑΜΑΤΕΛΑΤΟΥ

Μὲ λίγα λόγια

Αἱ ιδέαι εἶνε ζωντανὰ ἔξω, πὸν εὐθὺς ὡς σφυρηλατιθοῦν, προσλαμβάνουν φτερά καὶ πολεμοῦν μόνον τους, χωρὶς νὰ χρειάζονται χερί νὰ τὰ κρατῇ.

Βίκτωρ Οὐγκώ

Ἐνας ἐπιτόλαιος χαρακτὴρ διαφέρει ἀπὸ τὸν βαθὺ ὄχι διότι δὲν εἰσδύει εἰς τὸ βάθος τῆς ζωῆς, ἀλλὰ διότι δὲν τὸ συναισθάνεται.

Μποροῦμε ν' ἀπολαύσωμε πολλὰ στὴ ζωὴ ὅταν περιορίζομε τίς ἀπαιτήσεις μας.

Στὸ τρίτο μου ἀγόρι

Διαβάσει τὸ παιδάκι μου· λευκὸ σκυμμένο κοῖτο —
ὦ σὺ Σπουδὴ βασίλισσα ποῦχες τὸν κόσμον σκλάβο
δάκρυ, ἰκεσία γίνουμαι· λαμπάδα πὸν ἀνάβω
γιὰ νὰ σοῦ φέξω ν' ἀσπαστῇς τὸ μετωπάκι ἐκεῖνο.

Καὶ σὺ τραγὴ μου Ρήγισσα καὶ παινεμένη Γνώσι
ἔλα μαζὶ μου χάιδευτο, σκύψε βοήθησέ τον
ὅσα δὲν νοιώθει μάθε το, ὅ,τι δὲν ξέρεσι πέ του
εἶναι μικρὸ, μὴ κουρασθῇ καὶ μὴ μοῦ βαλαντώσῃ.

Διαβάσει τὸ παιδάκι μου· πουλάκι πὸν ετοιμάζει
ν' ἀνοίξῃ διάπλατα φτερά σὲ μάθησις τίς μπόρες
στιγμὲς καὶ δευτερόλεπτα ὅς γίνονται οἱ ὄρες
ὅταν ἐκεῖνο μελετᾷ κ' ἡ ἔννοια τὸ σκεπάζει.

Διαβάσει τὸ παιδάκι μου, κ' ἐγὼ πὸν τὸ κυττάζω
— κ' εἶμαι ἡ δική του ἡ ψυχὴ, κ' εἶναι ἡ δική μου σκέψις —
ποτε στὸν ὕπνο στρέφομαι μήπως μοῦ τὸ πλανέψῃ
καὶ πότε στὴ Σπουδὴ μιλῶ, πότε τὴν Γνώσι κροᾶω...
ΛΙΤΣΑ ΒΛΑΔΙΚΑ

Γραφεῖον

Εὐρέσεως Γυναικείας Ἑργασίας.

Εἰς τὰς 3 Νοεμβρίου 1935 συνεπληρώθη ἔτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἰδρύσεως τοῦ Γραφείου Εὐρέσεως Γυναικείας Ἑργασίας τοῦ Ε.Σ.Ε.

Εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ μετὰ τὴν ἀκούραστον προσπάθειαν τῶν κυριῶν τοῦ τμήματος κατ' ὀρθὴν τὸ γραφεῖον, μετὰ ὅλες τῆς δυσκολίας πὸν συνήντησε, μετὰ τὰ ἐλάχιστα χρηματικά μέσα πὸν διέθετε, ν' ἀνακουφίσῃ ὅσο τὸ δυνατόν τὴν δυστυχία, κατ' ὀρθὴν πραγματικῶς νὰ τοποθετήσῃ ἀπελπισμένες γυναῖκες σὲ κατώτερες καὶ σχετικῶς ἀνώτερες θέσεις.

Ἔτσι σήμερὰ βρísκεται στὴν εὐχάριστη θέσι κάνοντας ἕνα πρόχειρο ἀπολογισμὸν ἐργοδοτῶν καὶ ἐργαζομένων, ν' ἀνακοινώσῃ ὅτι στὸ διάστημα τοῦ ἔτους μεταξύ 551 πὸν παρουσιάσθησαν νὰ ζητήσουν θέσεις τὸ γραφεῖον ἐτοποθέτησε 82. Βεβαίως τὸ ποσοστὸν εἶναι πολὺ μικρότερον ἀπ' ὅ,τι ἐπιθυμοῦσαμε καὶ ἐπεδιώκαμε μὰ καὶ οἱ δυσκολίες, πὸν συναντήσαμε καὶ συναντοῦμε εἶναι τόσο μεγάλες ὥστε μετὰ ἐγῶισμό τὸ λέμε, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸ ποσοστὸ γιὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς λειτουργίας τοῦ γραφείου μᾶς ικανοποιεῖ καὶ μᾶς δίδει δυνάμεις νὰ ἐργασθοῦμε γιὰ ἕνα μέλλον, πὸν ἂν λίγο θελήσῃ ἡ Κοινωνία νὰ μᾶς συντρέξῃ, θὰ εἶναι πολὺ καλλίτερον.

Μὲ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα τὸ Γραφεῖον Εὐρέσεως Γυναικείας Ἑργασίας ἀπαιτεῖται καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀναγνώστὰς καὶ ἀναγνώστριες τῆς Ἑλληνίδος καὶ παρακαλεῖ ὅπως τὸ βοηθήσουν εἰς τὴν προσπάθειάν του.

ΚΑΛΛΕΡΓΑ Χ. ΓΩΓΑ

Στή γοτθική εκκλησία.

Ἡλιοβασίλεμμα χλωμό
τῆς ἐκκλησιᾶς ροδίζει
τὶς λαξευμένες γοτθικὲς
πανύψηλες κορφές
ποῦ μιὰ τὴν ἄλλη προσπερνᾷ
κι' ἡ πειὸ μακρὺ ἀστηρίζει
ἐν' ἀσημένιον οὐρανὸ
μ' ἀχτιδωτὲς σκιές.

Καὶ μέσα στὸν περίλαμπρο
ναό, σὰν ὀπτασία,
μὲ τοῦ ὀργάνου τὴ βαθυὰ
οὐράνια μουσική,
ζωντανεμένα σκέκουνε
τ' ἀγάλματα τὰ θεῖα
κι' ἕνας λαὸς προσεύχεται
σὲ στάση ἐκστατικῇ.

«Υμνήσωμεν τὴν δόξαν σου!»

Τὰ χέρια τῶν ἁγίων,
ὕψωνοντας μ' εὐλάβεια
ἐπάνω ἀπ' τοὺς πιστοὺς.
Δονεῖ τὸ θόλο τοῦ ναοῦ
τοῦ Μπάχ τὸ μεγαλεῖον
καὶ τρεμοσβύνουν τὰ κεριά
ποῦ καίνε στοὺς βωμούς.

«Υμνήσωμεν τὴν δόξαν σου!»

Ὁ πληγωμένος ρίχνει
μαρτυρικά τὸ βλέμμα του
ἐπάνω στὸ Χριστὸ
τὰ μάτια του δακρύνουνε
μπρὸς στῶν καρφίων τὰ ἴχνη
κι' ἕνα πνιγμένο ἀκούγεται
καὶ πάλι «εὐχαριστῶ».

Ε. Κ.

Χριστουγεννιάτικο Διήγημα.

Ὁ ψάλτης τοῦ χωριοῦ μας.

Τῆς Χριστούγεννα ἔρχονται πάντα στὴ θύμησή μου, με μιὰ ἰδιαίτερη γλῶσσα. Ἦσαν τόσο δεμένα με τὸ γυρισμὸ στὸ πατρικὸ μου σπίτι. Χρόνια δασκάλα σ' ἀπόμακρες πολιτείες τοῦ νησιοῦ, τίς περιμένα τοῦτες τίς μέρες με ἰδιαίτερη λαχτάρα νὰ γυρίσω στὸ σπίτι μου, νὰ γιορτάσω κι' ἐγὼ μὲς τὴ θερμὴ ἀτύσφαιρα τῶν δικῶν μου, ποὺ σὰν ὅλες τίς μεγάλες χαρὲς δὲν τὴ χόρτασα ποτὲ ἀρκετὰ γιὰ νὰ πάψω νὰ τὴ λαχταρῶ ὡς τὰ σήμερα. Πόση εὐτυχία στὴ θύμηση κείνου τοῦ γυρισμοῦ! Ἀπ' τὴ μπρομικὴ ζωὴ τῆς ξενισίας καὶ τῆς λευτεριάς ποῦ, σὰν κλείση πίσω σου ἡ πόρτα, γίνεται ἐρημιὰ καὶ κρυάδα στὴν ψυχὴ, ἀπ' τὴν ἀχρωμὴ ζωὴ τοῦ ξενιτεμένου με τὴν ἀδιαφορία καὶ μοναξιά της, νὰ βρεθῶ ξαφνικά, ὕστερα ἀπὸ μερικὲς ὥρες αὐτοκίνητο κι' ἄλλες τόσες πορεία με μουλάρι, μέσα στὴ φωτεινὴ ἀγκαλιὰ τοῦ σπιτιοῦ μου κάτου ἀπὸ τάνησχο βλεμὴ τῆς μητέρας μου, τὸ περιέργο κι' ἐξεταστικὸ κύταγμα τῶν συχωριανῶν μου. Νὰ γίνω πάλι τὸ κέντρο σ' ἕνα μικρόκοσμο νὰ με λογαριάζουν οἱ γύρω μου καὶ νὰ τοὺς λογαριάζω κι' ἐγώ. Νὰ μένω λίγο παραπάνω, τεμπέλικα ξαπλωμένη τὸ πρωτὶ στὸ κρεβάτι χωρὶς νὰ καλοξετάζω ποῦ βρίσκουμαι, νᾶρχεται ἡ μικρὴ ἀδελφὴ με τὸν καφέ, νὰ τὴν γκρινιάζω ποῦχυνε τὸ καϊμάκι καὶ νὰ

ξεσπάσω σὲ γέλια βλέποντας τὸ πρόσωπό της νὰ κατσουφιᾶζῃ ἀπότομα.

Νὰ κάνω κάποτε πὼς βῆχω λίγο παραπάνω, γιὰ νὰ δῶ τὴν ἀνησυχία στὰ μάτια τῶν δικῶν μου, νὰ πάψω πιά νὰ σκέφτομαι τὸ αἰτόμιο μου, στὴ σιγουριά πὼς τὸ παρασκέφτονται γύρω μου τόσο ἄλλοι. Νὰ ξαναβρίσκουμαι στὴ ζεστὴ μεσημβρινὴ φύση τοῦ κάμτου μας, ποῦ σπάνια γνωρίζει τὸ χιόνι καὶ ποῦ μπορεῖ νὰ βρέχει τὸ σαραντῆμερο γιὰ νὰ ὀργώσουν οἱ νεσπέρηδες τὰ χωράφια τους, μὰ τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων βγαίνει πάντα λαμπρότερος, λὲς φρεσκολουμένος ὁ ἥλιος. Νὰ ξαναῖδῶ κουρνιασμένο στὰ χλοερὰ ριζοβούνια τᾶσπρω μας χωριό, ποῦ φαινότανε κείνες τίς μέρες πρὶν ἄσπρω ἀπ' τὸ καινούργιο ἀσβέστωμα κι' ἀπ' τὴν ἀντίθεσι με τὰ ὀλοπράσινα φυλλώματα τῶν περιβολιῶν του. Κι' ὕστερα ἡ Νύχτα, ἡ θεῖα ἐκείνη Νύχτα, ποῦ δέθηκε τόσο στὴν παιδικὴ σκέψη μου με τὴν ἱστορία της ποῦ νόμιζα πὼς κάθε χρόνο σ' ἀλήθεια γεννιόταν κείνη τὴ νύχτα ὁ Χριστὸς καὶ ταξιδεύαν, κάτω ἀπὸ τὴν πλούσια ἀστροφειγιά τοῦρανοῦ, οἱ μάγοι κι' ὑμνολογοῦσαν οἱ Ἄγγελοι με τοὺς βοσκούς. Ξύπνημα, μεσ' τὸ βαθὺ σκοτάδι, με βλέφαρα βαρεὰ ἀκόμη ἀπ' τὸν ἀχόρταστον ὕπνον καὶ με καρδιὰ γεμάτη ἀπὸ ἀνεξήγητη προσδο-

κία. Κι' ἡ λειτουργία μέσα στὴν πυκνὴ νύχτα με τὰ ναμμένα πολυκάντηλα καὶ τοὺς πολυέλαιους, ἐπίτηδες στολισμένους με διπλὲς καὶ τριπλὲς λαμπάδες. Κι' ἀπάνω ἀπ' ὅλα ἡ γλυκόλαλη φωνὴ τοῦ ψάλτη μας, ποῦ ἀχοῦσε γιὰ μένα τότες, σὰν τὴ φωνὴ τῶν Ἀγγέλων ποῦ ἀνάγγελαν ἀπ' τὰ οὐράνια τὴ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ στοὺς ἀνθρώπους.

Ἕνας μαγνήτης ἀλήθεια γιὰ τὸν πηγαϊμό μου στὸ χωριὸ κάθε Χριστούγεννα ἦταν κι' ἐκεῖνος ὁ ψάλτης. Ὅπου καὶ νᾶμουνα, σὰν ἀκουγα ψάλσιμο σ' ἐκκλησιὰ, κι' ἂς ἦταν κι' ἀπὸ τοὺς πρὶν σιουδασμένους ψαλτάδες, ἔφερνα πάντα στὸ νοῦ μου τὴ γνώριμη ἐκείνη φωνὴ με τὴν ἀσύγκριτη γλῶσσα της.

Ἦταν ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ με μένα, ἀσήμαντος κατὰ τᾶλλα φτωχὸς καὶ μάλιστα σημαδεμένος κι' ἀσκημομούρης. Κούτσαινε λίγο, καμπούριαζε ὑπερβολικά κι' ἔκανε τέτοιες γκριμᾶσες στὸ μούτρο του, καθὼς ἔψελνε, ποῦ πολλοὶ λέγαν πὼς θᾶπρεπε νὰ τοῦ βιάλουν ἕνα μπερντέ νὰ κρύβεται ἀπὸ πίσω νὰ ψέλνῃ. Μὰ κείνο ποῦ τὸν στεναχωροῦσε πολὺ στὴ δουλειὰ του, ἦταν ἡ ὑπερβολικὴ μυωπία του. Σχεδὸν στραβωμάρα! Μὲ τὸνα χέρι κρατοῦσε τὸ κερὶ δίπλα στὰ μάτια του καὶ με τᾶλλο, πιάνοντας τὴ φυλλάδα σφιχτά, τὴ σίμωνε τόσο ποῦ ἀκουμποῦσε στὸ μέτωπό του. Ἔτσι δὲ θᾶβλεπε κανένας τὸ ἄσκημο συσπαζόμενο μούτρο του, ἂν ἀφήμενος στὴν κατάνυξή του, δὲ σήκωνε κάθε τόσο ψηλὰ τὰ μισόκλειστα μάτια, γέρνοντας πίσω τὸ κεφάλι σὲ πραγματικὴ βαθύτατη ἔκστασι.

Τὰ ροῦχα του ἦταν πάντα σκισμένα ἢ κακοπαλωμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο, τὸ ρασίδι του ξεθωριασμένο με τρύπια κουκούλα κι' ἀγκῶνες, τὰ στιβάνια του στραβοπατημένα πάντα ἀπὸ τὸ κουτσὸ πόδι.

Μὰ ὅλα ταῦτα χάνονταν ἀπὸ τὸ μάτια σου, δὲν τὰ πρόσεχες οὔτε λεφτό, σὰν ἀνοίγε τὸ στόμα κι' ἄφινε τᾶνθόνι ποῦχε στὸ λαρύγγι του νὰ ξεχύσῃ τὴ μουσικὴ του. Τὸ μέταλλο τῆς φωνῆς του ἦταν μοναδικὰ σπάνιο.

Λιγερή, σβέλτη, γάργαρα, γλυκεῖα ὡς τίς ἴνες τῆς καρδιάς, φωνή.

Εἶχε κάνει δόκιμος στὸν Ἅγιον Τάφο κι' ἐκεῖ ἔμαθε τὴ γνήσια τούτη Βυζαντινὴ μουσική. Λένε πὼς βρῆκε βαρεῖα τὴν καλογηρικὴ κι' ἔφυγε. Μὰ πῆρε μαζί του τὸν ἀτίμητο τοῦτο θησαυρὸ καὶ τὴν εὐλάβεια, ποῦδινε τὸ χρῶμα στὰ λόγια καὶ τὸ πάθος στὴ μελωδία του. Λένε πὼς δὲ πίστευε κατὰ βάθος καὶ πὼς δὲν ἦταν διόλου εὐλαβικός. Τὸν λέγανε ἀκόμη ἰδιότροπο καὶ κακό. Ἰσως νᾶταν κι' ἔτσι. Μὰ σὰν ἀνέβαινε στὸ στασίδι τῆς ἐκκλησιᾶς, μπροστὰ σ' ἀναλόι, κι' ἔπιανε τὸ κερὶ καὶ τὴ φυλλάδα, ἀπεκδυόταν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ὅπως ἔλεγαν τὰ τροπάρια κι' ἡ ψυχὴ του, μεταρσιωμένη, ντυνόταν μιὰ νέα στολή.

Κάποτε ὅμως τὸν ἐπιαναν τὰ μπουρίνια του καὶ μέσα στὴν ἐκκλησιὰ. Παράδινε ἄξαφνα τὸν ὀχτώηχο

στὸν πρῶτο ἐθελοντὴ ψάλτη ποῦ τύχαινε δίπλα του κι' ἐκλείνε με πείσμα τὸ στόμα.

— Πῆς τίς Καταβασίες Χατζῆ Μανώλη.

— Ἔχω λαιμόπονο' ἂς τίς πῇ ὁ Κωσταντῆς.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Μανώλη, τὸ δοξαστικὸ τῆς Παναγίας, με τοὺς ὀχτὼ ἤχους, θάφισις νὰ ποῦνε ἄλλοι; Ἐμεῖς γι' αὐτὸ μόνο καὶ μόνο ἤρθαμε στὸν Ἐσπερινὸ ἀπόψε.

— Ὁ κύρ Γιάννης τὸ λέει καλλίτερα.

Κι' ὁ κύρ Γιάννης, με τὴν ἀλύγιστη, σὰν καλάμι, φωνὴ του, ποῦ θαρρεῖς πὼς εἶχε φάει δέκα ὀκάδες ἀγκινάρες, δὲν ἄφινε τὸ λόγο νὰ πέσῃ χάμου Καὶ τὸ δοξαστικὸ τῆς Κοιμήσεως πῆγαινε περιπάτο.

— Ἄς εἶναι καλὰ τὸ ἱνάτι σου, Χατζῆ Μανώλη!

Ἔτσι, σὰν ὁμορφη κοπέλλα, ποῦ ξέρει πὼς τὴν προσέχουν, ἔκανε κι' ὁ Μανώλης τὰ νάξια του, ὡς ποῦ νοιώθοντας πὼς τὸ παραξύλωνε, ἔπαιρνε ξαφνικά, δίχως φυσικά νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδεια, λίγο ψηλότερα τὸ ἴσο κι' ἔλεγε τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς.

— «Ἐν τῇ Γεννήσει τὴν Παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν Κόσμον οὐ κατέλιπες Θεοτόκε...»

Ξέροντας ὅλα ταῦτα καὶ τρέμοντας μὴν ξεσπάσῃ τὸ μπουρίνι τοῦτες τίς μέρες, τίς μοναδικὲς ποῦ βρίσκουμαι στὸ χωριό, φρόντιζα ἀπὸ τὴν παραμονὴ νὰ καλοπιάσω τὸ Χατζῆ Μανώλη.

Πῆγαινα στὸ λειβάδι ποῦβουσκε λίγα πρόβατα σημισακά, κι' ἐπιάαμε τὴν κουβέντα.

— Τὸ ξέρεις, Χατζῆ, πὼς γιὰ χατήρι σου ἤρθα πάλι φέτος τὰ Χριστούγεννα στὸ χωριό; Δὲν ἐφοβήθηκα μήτε κούρασι μήτε κρύο; γιὰ τὴν ἄδεια νὰ κούσω, ἀπὸ τὸ στόμα σου, τὸ «Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε...»

Κολακεμένος, δίχως νὰ τὸ δείχνῃ, χαμογελοῦσε κοιτάζοντας πάντα κάτου στὸ χῶμα. Ποτὲ δὲ κοιτάζε κατὰ πρόσωπο κείνον ποῦ τοῦ μιλοῦσε. Εἶχε μιὰ φυσικὴ δειλία καὶ μιὰ ἐπίγνωσι τῆς ἀδικημένης κατασκευῆς του, κι' ἴσως αὐτὴ νὰ τὸν ἐσπρωχνε στὴν ἀπομόνωσι καὶ μισανθρωπία.

Βέβαια δὲν τὸμολογοῦσε γιατί' ἦταν πολὺ περιήφαιρος. Κλεινόταν ὁλοτελὰ στὸν ἑαυτὸ του με κάποιο πείσμα ποῦ τοῦδινε στὴν ὀψη κείνη τὴν κακία ποῦ λέγαν οἱ συντοπίτες μου.

Σὲ μένα ἀνοίγε λίγο τὴν καρδιά του γιὰ τὸν συγκινοῦσε λέει ἡ καλοδεχτοσύνη μου.

— Ἄν εἶχα λεφτὰ νὰ ξήσω, Κυρία Δασκάλα, δὲ θᾶλεγα ποτὲ μου τροπάρι σὲ τούτη τὴν ἐκκλησιὰ. Μὰ ἴντα νὰ τόσε κάμω ποῦ δὲν εἶμαι γερός νὰ δουλέψω. Εἶναι βλέπεις δίκαιος ὁ Μεγαλοδύναμος. Νὰ μὴ βλαστημήξω καὶ κολαστῶ, μέρες ποῦναι.

— Μὴν εἶσαι κακὸς χατζῆ. Τὸ χωριὸ σ' ἀγαπᾷ.

— Στ' ὄνομα μου ἀμνοεῖ!! Καὶ ποῖος ἐκαταδέχτηκε νὰ μοῦ πῇ καλημέρα ὅξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ; Ἐρώτηξέ με κανένας ἂν ἔχω νὰ φάω; Μόνο στὸ στασίδι τῆς ἐκκλησιᾶς ἀνοίγουν τὰ μάτια ντος καὶ με θαροῦνε. «Ὅριστε Χατζῆ Μανώλη! Κάμετε τόπο

στον Χατζή! Δόστου τὸ κερί, μωρὲ Δημητρώ. Σταθῆτε κοντά του μαθητούδια νὰ τοῦ καλαναρχᾶτε... Γιατὶ τρέμουνε μὴν ἀφῆσω νὰ πῇ τὰ εὐλογητάρια ὁ Ἀστρούλης καὶ χάσει τὸ Μισίρι ρύζι... Μὴ θωρεῖς; Τοῦ λόγου σου εἶσαι γραμματιζούμενη καὶ καταλαβαίνεις τί ἐστὶ κόσμος. Ἐρχεσαι τὸ ἐλάχιστο πότε πότε καὶ μοῦ πιάνεις κουβέντα.

Τώρα καταλάβαινα τὴν κακία του. Τόφερνε βαριά πὼς δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ χωριοῦ παρὰ ἓνας καλὸς ψάλτης.

Κι' ἀλήθεια, εἶτε γιατί ἔταν γκρινιάρης καὶ μισομίλητος, εἶτε γιατί ἡ μισανθρωπία γεννᾷ ἀντιπάθεια, εἶτε ἀκόμη ἀπὸ κουφότητα οἱ συχωριανοὶ ἀιόφευγαν τὴν παρέα του. Καθὼς μάλιστα ἦταν μισότυφος καὶ ἔλεγαν πὼς δὲν τοὺς διάκρινε στὸ δρόμο σὰν τὸν ἀπαντοῦσαν, δὲν τοῦλεγαν οὔτε τὸ «Καλημέρα» ποὺ ἀνταλλάσσουν ἀκόμα κι' οἱ ἐχθροὶ στὰ χωριά.

— Μὰ κι' ἐσὺ Χατζή θαρρῶ πὼς δὲν τοὺς πολυχωνεύεις.

— Ἀγάπα με νὰ σ' ἀγαπῶ, θέλε με νὰ σὲ θέλω, λέει ἡ μαντινάδα Κυρία Δασκάλα. Δὲ πάω δὲ νὰ τοὺς κάμω καὶ ντεμενάδες. Καθένας τὴ δουλειά του. Τὴν ἀνάγκη μου ἔχουνε, τὴ δική τους δὲν ἔχω. Μὰ γιὰ τοῦτο μὲ νευριάζουνε τὰ καλοπιιάσματά τους στὴν ἐκκλησιά. Ὅσο τοὺς ἀκούω νὰ μὲ παρακαλοῦνε, ἔτσι μοῦ λέει ὁ διάλογος ποῦχω μέσα μου, νὰ κλειδῶσω τὰ χεῖλια καὶ νὰ μὴν πῶ λέξη. Τοὺς φτάνει καὶ τοὺς παραφτάνει, ὁ Ἀστρούλης κι' ὁ Κωσταντῆς τὴ Βαγιόνας.

— Γιὰ τὸ χατήρι μου ὅμως, Μανώλη, θὰ τὸ πῆς ἀπόψε στὸν ἑσπερινὸ τὸ δοξασιτικὸ τῆς Κοσσινῆς «Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς...».

Τὶ ὥραϊα ποὺ τὸ λὲς κάθε χρόνο!

— Μετὰ χαρᾶς σου, νὰ τὸ πῶ, Κυρία Δασκάλα.

— Καὶ τίς Καταβασίες αὐριο, ἔ;

— Καὶ τίς Καταβασίες, ἀφοῦ τὸ θές.

— Καὶ τοὺς Αἰνους καὶ τὸ «Ἡ Παρθένος Σήμερον».

— Ὅλα γιὰ τ' ἀκριβὸ σου τὸ χατήρι θὰ τὰ ψάλλω μοναχός μου ἐφέτος.

Ἔτσι κέρδιζε τὴν ὑπόθεση. Ἦμουν σίγουρη γιὰ τὴ συγκίνηση τῆς ἄλλης μέρας.

Εὐπνοῦσα μὲ τὴν πρώτη καμπάνα, νάκούσω τὸ «ἐκ νυκτὸς ὀρθίζει τὸ πνεῦμά μου», ποὺ ἀχοῦσε στὴν ἄδεια ἀκόμη ἐκκλησία σὰν θριαμβικὸ καὶ ὑποσχετικὸ σάλπισμα γιὰ τὸν Ὁρθρο.

Βουβές, μακρόσυρτες λιτανεῖες, οἱ ἴσκιοι τῶν συχωριανῶν μου, γιόμιζαν λίγο λίγο τὴν ἐκκλησία, ὥς που πύκνωναν καὶ στοιβάζονταν ὅλο τὸ χωριὸ μέσα σ' αὐτὴν κι' ὁ πολυέλαιος π' ἀναβε σὲ ὅλη τὴ δόξα του, φώτιζε πρόσωπα γελαστὰ μεταρσιωμένα, μακάρια, δίχως κακίες καὶ δίχως ἔγνοιες ποὺ ὕψωναν σὲ θυμίαμα τὸν καλλίτερο ἑαυτὸ τους.

Κοιτάζοντας, τέτοιες ὄρες, τοὺς συντοπιτῆς μου, κι' ἀκούγοντας τὴ μελωδικὴ φωνὴ τοῦ Χατζή Μανώλη νὰ ὑψώνεται, πότε ἱκετήρια, πότε θριαμβικὴ

καὶ νὰ γίνεται, πότε ὕμνος καὶ πότε λιγμός, αἰσθανόμουν πὼς ἦταν δικό της τὸ θάμα ἐτοῦτο τῆς συναδέλφωσης κι' ὁ ταπεινὸς ψάλτης ἔπαιρνε τότε στὰ μάτια μου ὑπέρμετρες διαστάσεις κι' ὑψωνόταν σὲ σύμβολο ποὺ κυριαρχοῦσε ἐπάνω μας λυτρωτικὰ μὲ τὴν ὑπεράνθρωπη γοητεία του.

Πέρασαν δέκα χρόνια χωρὶς νὰ κατεβῶ, Χριστοῦγεννα στὸ χωριὸ μου... Εἶχα ξεμακρύνει πολὺ κι' ἀπὸ τὸ νησί μ' ἡ μὲ χωρίζαν τώρα θάλασσες ποὺ γιὰ νὰ τίς περάσω μόνο γιὰ ἀπλὴ εὐχαρίστησή μου θάταν ἀληθινὸς ἄθλος.

Ὑπάρχουν ὅμως κι' ἀνεπιθύμητα ξαφνικά καλέσματα ποὺ δὲν ἀντιστέκεται στὴ φωνή τους καμμιὰ κακοπάθεια καὶ καμμιὰ φουρ σῶνα.

Θλιβερά μηνύματα γι' ἀρρώστειες, μὲ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανάτου πίσω τους, μ' ἔκαμαν νὰ βρεθῶ ξαφνικά φέτος μεσ' τὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα στὸ νησί μου. Ὁ κίνυνος ποὺ φοβήθηκα, εἶχε περάσει καὶ τὰ Χριστοῦγεννα στὸν ἀγαπημένο ἐτοῦτο τόπο, μὲ τίς θερμὲς θύμησης, μὲ γέμιζαν εὐτυχία στὴν προσμονή τους. Μὰ πόσο ἀλλοιώτικα παρουσιάστηκαν στὰ μάτια μου. Νᾶχε μέσα μου πεθάνει ἡ γοητεία κι' ἡ ξέστα τῆς χαρᾶς ἡ ὅλα νᾶχαν ἀλλάξει γιὰτὶ δὲν ἀντηχοῦσε πιά μεσ' τὴν ἐκκλησιά ἡ μελωδικὴ φωνὴ τοῦ Χατζή Μανώλη;

Γερασμένος κι' ὀλοστραβός, δὲν ἔβλεπε νὰ διαβάξῃ πιά, καὶ νέοι ψαλτάδες εἶχαν πάρει τὴ θέση του. Στὸ παλὸ γνῶριμο στασίδι ἀλύγιστος, κορδωμένος ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ, διατυμπάνιζε μὲ παρὰ φωνὸν λαρυγγισμούς, τὰ τρυφερά τροπάρια τῆς ἐορτῆς, ἀνάμεσα στὸ χορὸ τῶν μαθητᾶδων του ποὺ τὸν συνώδευαν μὲ τετραφωνία.

Τὸ βλέμμα μου στράφηκε ἐρευνητικὸ, ζητώντας τὸ Χατζή Μανώλη.

Δὲν εἶχε πιά θέση στὰ στασίδια ποὺ ἦσαν γιὰ τοὺς ψαλτάδες καὶ τοὺς νοικοκύρηδες τοῦ χωριοῦ. Καμπουριασμένος σὲ μιὰ γωνιά, ἀκουμπισμένος στὸν τοῖχο, μὲ τὸ πρόσωπο χωμένο στὴ μισοτροπὴτη κουκούλα του, κουνοῦσε τὸ κεφάλι μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς ψαλμωδίας. Πῆγα καὶ στάθηκα δίπλα του καὶ τεντώνοντας μ' ἀγωνία ταῦτ' ἀφοιγραζόμουν τὰ ἱερὰ λόγια ποὺ σιγομουρμούριζε μὲ τὴν ἰδιαίτερη γνώριμη γλῶσσα τῆς σβυσμένης πιά τῶρα φωνῆς του.

Κι' ἔγινε τότες τὸ παράδοξο τοῦτο.

Καθὼς ἀκουγα μὲ κλειστὰ μάτια, ἀπομονωμένη ἀπὸ τὸ γύρω μου κόσμος, ἔξχ'σα ὁλότελα τὴν πραγματικὴ λειτουργία ποὺ γινόταν στὴν ἐκκλησιά καὶ κεῖ στὴν παράμερη γωνιά μας, φαντάσματα μιᾶς παλῆς ἐποχῆς, ἐγὼ κι' ὁ Χατζή Μανώλης κάναμε μιὰ δική μας ξεχωριστὴ λειτουργία.

ΣΟΦΙΑ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ—ΠΑΠΑΔΑΚΙ

Γαλάτεια Καζαντζάκη

«Ἀντρες»

(Ἀπὸ τὴν σειρά
τῶν ἄρτι ἐκδοθέντων
διηγημάτων).

ΟΤΑΝ ἀποφάσισα νὰ πάω τὴ μερὰ μου στὸ φημισμένο γιαντρά, ἀρχίνησε νὰ διηγιέται ἡ Φανή, τὰ οἰκονομικά μας βρίσκονταν σὰν πάντα σὲ κακὰ χάλια. Γιὰ νὰ πληρώσω τὸ διακοσάρι τῆς βίζιτας καὶ τὸ ταξὶ ποὺ θὰ μᾶς πήγαινε, ἀναγκάστηκα νὰ πουλήσω ἕξ ἄσημένα κουταλάκια. Ὅτι ἔμεινε ἀπὸ κεῖνα ποὺ εἶχαμε ἄλλοτε. Ὁ μισθὸς ποὺ ἔπερνα μόλις ἔφτανε νὰ δίνουμε τὸ νοῖκι καὶ νὰ τρώμε.

Κι' ὅμως ὅλα θᾶταν καλὰ, ἂν δὲν ἀρρώστιανε ἡ μητέρα μου. Ἦταν καιρὸ ἀρρωστη. Ἀδυνατίει, εἶχε πόνους στὴ ράχη, δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ φάει. Στὶς ἀρχὲς ἐρχόταν ὁ γιαντρός τῆς συνοικίας. Αὐτὸς εἶπε πὼς ἔπασχε ἡ ραχοκοκαλιά της.

Διόριζε γιαντρικά. Ἡ ἀρρώστια της ἦταν σοβαρὴ βέβαια ἀλλὰ μποροῦσε καὶ νὰ γιαντρευεῖ. Ὅτι θέλει δίαιτα, ἀνάπαυση, καὶ νὰ μὴ στενοχωριέται. Τὰ συνειθισμένα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ καιρὸς περνοῦσε καὶ ἡ μητέρα μου ὅλο καὶ στὸ χειρότερο πήγαινε, εἶπα νὰ τὴν πάω σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς μεγάλους γιαντροὺς ποὺ ἔχουμε.

Τέλος μιὰ μέρα πῆρα ἓνα αὐτοκίνητο, τὴν ἔβαλα μέσα καὶ σύραμε στὸ γιαντρά.

Περίεργο τί σκέτα ποὺ διγιέμαι τὴ ζωὴ μας... σὰ νᾶναι τὰ πράματα ἔτσι ἀπλᾶ ὅπως τὰ λέω. Π.χ. δὲ λέω πὼς ἡ μητέρα μου ἔζησε στὰ νιάτα της ἀρχοντικά, πὼς γνώρισε κι' αὐτὴ τὴ ζωὴ τῆς ξεγνοιασιάς. Οὔτε λέω τὰ χρόνια τῆς ξεγνοιασιάς. Οὔτε λέω τὰ χρόνια τῆς δυστυχίας ἓνα πρὸ: ἓνα. Κι' εἶναι πολλὰ. Δὲ λέω τὸ σιγανὸ ἀνεπαίσθητο κατρακύλισμα, κεῖνο τὸ ἀκατάπαυτο κουτσούρεμα ἀπὸ τίς καθημερινὲς ἀνάγκες, ἀκόμα καὶ τίς πιὸ τιποτένιες κι' ἀπαραιτήτες, ὅσο νὰ φτάσουμε στὶς δυὸ καμαροῦλες τίς στενόχωρες ποὺ καθόμαστε. Ἐγὼ ὅμως, ἴσως γιὰτὶ ἦμουν μικρὴ, ἴσως γιὰτὶ μόλις κατάλαβα τὸν ἑαυτὸ μου βοήκα αὐτὴ τὴν κατάσταση, δὲ νιαζόμουν καὶ πολὺ. Πάω μάλιστα νὰ πιστέψω πὼς ἔτσι εἶναι φυσικὸ νὰ τὸ παθαίνει κανεὶς. Σιγὰ-σιγὰ πέφτουμε, πέφτουμε, ὅσο ποὺ βρισκόμαστε στὸ κατακάθι, καὶ ζοῦμε πλέον ἐκεῖ σὰν τὸ ψάρι στὸ νερό. Πρῶτα-πρῶτα χρειά-

στηκε νὰ μὲ τραβήξει ἀπὸ τὸ σκολεῖο, ποὺ μ' εἶχαν κλείσει νὰ σπουδάξω. Ἐπειτα χρειάστηκε νὰ φύγουμε ἀπὸ τὸ σπίτι ποὺ καθόμαστε. Χρειάστηκε νὰ πουλήσουμε ὅτι εἶχαμε. Χρειάστηκε νὰ ψουνίζουμε ἀπὸ τὸ μπακάλι βερεσέ, καὶ τὸ χειρότερο νὰ μὴ μποροῦμε νὰ τὰ πληρώνουμε, κι' αὐτὸς νὰ μὴ θέλει νὰ μᾶς δίνει. Τὸ καλὸ εἶναι, ποὺ μαζὺ μὲ τὸν ξεπεσμό μας τὸν οἰκονομικὸ, ἡ μητέρα ἔξεπεφτε καὶ σὸν ἄνθρωπος. Ὡ, κανεὶς βέβαια δὲ θὰ μποροῦσε νὰ πιστέψει πὼς ἡ γυναῖκα αὐτὴ ἡ ἀχτένιστη, μὲ τίς λεκιασμένες φοῦστες καὶ τίς τρύπιες κάλτσες, ποὺ τσακωνόταν μὲ τίς συγκρίσεις, κι' ἐβρίζε τὸ παιδί τοῦ σπιτονοικοκύρη σὰν ἐρχόταν γιὰ τὸ νοῖκι, ἦταν μιὰ φορὰ κυρὰ κι' ἀρχόντισσα.

Ὅταν ἀρχινοῦσε ὁ καυγᾶς, οἱ γυναῖκες ποὺ λάβαιναν μέρος μᾶς ἔλεγαν γύφτισες, πὼς βρωμίσαμε τὸ σπίτι, καὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἦρθαμε ἐμεῖς κατάντησε σ' οὐπιδασιό. Ἡ μητέρα μου, τίς ἐβρίζε εἰς ἀπάντηση βρώμες, παλιογυναῖκες καὶ τίς φοβέριζε νὰ πάει στὴν ἀστυνομία.

— Νὰ σᾶς δείξω, ἐγὼ ποῖα εἶμαι!

— Ποῖα εἶσαι φαίνεται ἀπ' τὰ κρεββατοστρώσια σου, ποὺ τὰ βγάξεις κιόλας νὰ τὰ δεῖ ὁ ἥλιος τρομάρα σου! Δές, δές, βρωμισιὰ καὶ χάλι! Ζέχνει ὁ ἀντρὲς μὲ δάφτα!

Σ' αὐτὸ εἶχαν δίκιο. Ὅλα μας τ' ἀσπρόρουχα ἦταν παλιομένα καὶ λιγοστά. Τὰ σεντόνια μας κάναμε δυὸ μῆνες νὰ τ' ἀλλάξουμε. Τὸ πάπλωμά μας ἔπειδὴ δὲν τὸ ντύναμε, γύρω γύρω ἦταν λερό. Μὰ πάρα πολὺ λερό. Τὶ φριχτὸ ἀλήθεια ἡ ἀπλυσία. Χωρὶς ἄλλο δὲν ὑπάρχει μεγαλείτερη ἀθλιότητα, ἀπ' τὴν ἀθλιότητα τοῦ βρώμικου κρεββατιοῦ.

Πῆγαμὲ στὸ μεγάλο γιαντρά.

Ἀπὸξω ἀπ' τὴν κάμαρα ποὺ δεχόταν περὶ μινε πληθὸς Περιμέναμε κι' ἐμεῖς. Τόσο ποὺ διαν πιά ἦρθε ἡ σειρά μας σκοτεῖνιαζε. Ὅταν μᾶς ἔμπασαν στὸ γιαντρά, τὰ ἡλεκτρικά ὅλα ἀναβαν κι' ἐκεῖνος καθόταν στὸ γραφεῖο του κι' ἔγραφε. Πλησιάζαμε. Σήκωσε τὰ μάτια του, μᾶς εἶδε, μᾶλλον μὲ εἶδε, χαίρεινσε μὲ τὸ κεφάλι

καὶ εἶπε δείχνοντας δυὸ καρέκλες ἐκεῖ κοντά:

— Παρακαλῶ.

Ἐπειτα μὲ κύτταξε ξανά, σήκωσε μὲ νευρικό τικ τὸν δεξιὸ ὤμο, καὶ μούπε μὲ οἰκτιρὸ καλὸ τρόπο:

— Λοιπόν;

Ἦταν ἀδύνατος, ξουρισμένος καὶ εἶχε τὸ παρυσιαστικό καὶ τὸ φέρσιμο κυρίου... Ναὶ ὁρισμένως ὁ γιατρὸς αὐτὸς ἦταν αὐτὸ πὺν λέμε Κύριος.

Σηκώθηκα κι' ἄρχισα νὰ λέω γιὰ τὴν ἀρρώστια τῆς μητέρας μου. Ὅταν τελείωσα, ἡ μητέρα μου εἶπε κι' ἐκείνη.

— Μάλιστα, γιατρέ μου, ὅπως σὰς τὰ εἶπε ὁ κόρη μου.

Ὁ γιατρὸς σηκώθηκε νὰ τὴν ἐξετάσει, πῆρε ἓνα ἐργαλεῖο ἀπὸ τὸ τραπέζι του καὶ πλησίασε τὴ μητέρα μου.

— Περάστε, ξαπλωθῆτε.. Δεσποινὶς βοηθεῖστε τὴ μητέρα σας νὰ ξεντυθεῖ.

— Ἀχ, γιατρέ μου, νὰ μὲ κάνετε καλά... ἄλλο καλὸ δὲ θέλω... Ὅλα τὰ φορέματα νὰ τὰ τὰ βγάλω γιατρέ μου; Στάσου Τζούλια... μπορεῖ νὰ μὴ χρειάζεται... Ὅχι ἀπὸ κεῖ, παιδάκι μου... δὲν ξεκουμπώνει ἀπὸ κεῖ. Ἐ, τί λέτε γιατρέ μου; Θὰ γίνω καλά;

Φλυαροῦσε ἡ μητέρα μου ὅση ὥρα τὴν ξέντυνα.

— Πῶς - πῶς θὰ γίνετε καλά ἔλεγε κείνος, μ' ἄλλου τὸ νοῦ του, σουλατσάροντας. Φοροῦσε γκέτες, μαλακὸ κολλάρο κι' ἦταν κομψότατος. Καὶ τί ὥραϊα πὺν τοῦ ἔστεκε τὸ νευρικό τικ τοῦ ὤμου. Μάλιστα θαρῶ πῶς αὐτὸ ἦταν πὺν τοῦ ἔδινε τὸν ἄερα τοῦ Κυρίου πὺν εἶχε. Τώρα σκυμένος προσεχτικά τὴν ἐξετάζει! Τῆς κολοῦσε τὸ αὐτί του στὴ ράχη τῆς, χτυποῦσε τὰ γόνατά τῆς. Τέλος εἶπε:

— Ναί, βέβαια, πάσχει ἡ σπονδυλική στήλη.

Ἐγραψε μιὰ συνταγή, μᾶς τὴν ἔδωσε καὶ εἶπε:

— Νὰ ἐπανεέλθετε ἔπειτα ἀπὸ ὀχτὼ μέρες.

Μετὰ ὀχτὼ μέρες πῆγαμε.

Τὴν ξέτασε ξανά καὶ μᾶς λέει:

— Ἐχει ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ μπεῖ στὸ νοσομεῖο. Ἡ θεραπεία πὺν χρειάζεται ν' ἀκολουθήσει δὲ γίνεται στὸ σπίτι. Ἀπαγοήτευση. Εἴχαμε μῆς τὰ μέσα γιὰ τέτοιες δουλειές;

Τὴν ἐπαύριο πῆγα μόνη μου καὶ τὸν βρήκα.

— Γιατρέ, αὐτὸ πὺν εἶπατε δὲ γίνεται. Ἀπαιτοῦνται ἔξοδα καὶ ἐμεῖς δὲν ἔχουμε. Δὲν ἔχουμε τίποτα. Κάντε ὅ,τι σὰς εἶναι δυνατόν γιὰ νὰ γιατρεύεται στὸ σπίτι. Τοῦπα μὲ λίγα λόγια τὴν κατάστασή μας.

Μ' ἄκουσε προσεχτικά καὶ ἀφοῦ συλλογίστηκε κάμποσο μοῦ λέει:

— Ἀκούσετε δεσποινίς... ναί, καταλαβαίνω. Ὑπάρχει ὅμως κάποιος τρόπος. Νὰ τὴν βάλουμε δωρεάν. Ἀναλαβαίνω ἐγώ. Θὰ μπεῖ στὸ νοσοκομεῖο πὺν διευθύνω. Μὴ νοιάξετε διόλου. Θὰ φροντίσω, κι' ὅταν θὰ εἶναι ἔτοιμη ἡ κλίνη θὰ σὰς εἰδοποιήσω. Θὰ τὴν τοποθετήσουμε στὴ δευτέρα θέση. Στὸ δωμάτιο πὺν θὰ μένει θᾶναι μόνον ἓνας ἄρρωστος. Θὰ δῆτε θᾶναι ὥραϊα. Μὴ στενοχωριέστε. Μονάχα πὺν νὰ σὰς εἰδοποιήσω;

Τοῦ εἶπα τὸν ἀριθμὸ τοῦ τηλεφώνου ἀπὸ τὸ γραφεῖο πὺν ἐργάζομαι.

Μοῦ φάνηκε πῶς μοῦ χάρισε τὸν κόσμο.

Μὲ πῆραν τὰ κλάματα. Ἐσκυσα νὰ τοῦ φιλήσω τὸ χέρι.

— Ὅχι δά, τί εἶναι αὐτά... μοῦ εἶπε γελώντας καὶ καθὼς ἤμουν σκυμένη μοῦ σήκωσε τὸ πρόσωπο πιάνοντας τὸ σαγῶνι μου. Γιατὶ κλαῖτε; Μὴν κλαῖτε.

Σφούγγισα τὰ μάτια μου. Ἦμουν ὅμως τόσο συγκινημένη πὺν χωρὶς νὰ θέλω μ' ἔπνιγαν λυγμοί.

— Νεῦρα... καὶ γέλασε ξανά. Ἐπειτα σοβαρά.

— Ἐλᾶτε ἡσυχάσετε. Ἐτσι, μπράβο... γιὰ νὰ δῶ τὰ μάτια σας... οὐ πῶς κοκκίνισαν. Λοιπὸν πὺν νὰ σὰς εἰδοποιήσω;

Τοῦ ξαναεἶπα τὸν ἀριθμὸ τοῦ τηλεφώνου μας, καὶ ἄπλωσα τὸ χέρι μου στὸ πόμολο τῆς πόρτας. Τὸ χέρι του βρέθηκε πάνω στὸ δικό μου, ἓνα δυνατό σφίξιμο μ' ἔκανε σχεδὸν νὰ πονέσω καὶ τὸ πόμολο τὸ στρίψαμε μαζί.

— Ἐτσι, σύμφωνοι. Θὰ σὰς τηλεφωνήσω.

— Μάλιστα, κύριε γιατρέ. Κι' ἔφυγα.

Τὶ ἐντύπωση μοῦκανε τὸ κίνημά του;

Καμμιὰ. Ἐμεῖς οἱ γυναῖκες, πὺν ἐργαζόμεστε στὰ γραφεῖα εἴμαστε συνειθισμένες στὰ τέτοια. Δὲ μᾶς κάνουν πιά οὔτε κρύο οὔτε ζέστη. Εἶναι τόσο συνειθισμένα καὶ ἐπαναλα-

βαίνονται τόσο συχνά. Ἐγὼ π. χ. δὲν ἐνοχλοῦμαι διόλου ἀπὸ τὶς ἀντριπικὲς μικροεπιθέσεις. Κεῖνα τά: Πῶς μὲ νομίζετε κύριε; ἢ δὲν εἶμαι ἀπὸ τὰ κορίτσια πὺν ξέρετε, κλτ. τὰ συχαίνουμαι σὰν τὶς ἁμαρτίες μου. Ἀς τοὺς κι' ἄ; λένε. Κάποτε θὰ βαρεθοῦν.

Βαριοῦνται μάλιστα τόσο εὐκολὰ μόλις βροῦν ἀδιαφορία.

Τὴν ἄλλη μέρα, ντρίνν, ντρίνν, τὸ τηλέφωνο. Μὲ καλοῦσε στὶς δυόμισιν. Πρὶν ν' ἀρχίσουν οἱ ἐπισκέψεις. Πῆγα. Μιὰ καμαριέρα μὲ μαῦρα καὶ ἄσπρο σανκουλένιο σκουφάκι, μοῦ ἄνοιξε.

— Ὁ κύριος καθηγητὴς δέχεται στὶς τρεῖς.

— Μὲ περιμένει.

Μπῆκα στὸ γραφεῖο.

— Λοιπόν, αὔριο νὰ πάει ἡ μητέρα σας στὸ νοσοκομεῖο. Θὰ στείλω ἐγὼ τὸ ἄμαξι νὰ τὴν πάρει, μοῦ εἶπε μόλις μ' ἀντίκρισε.

— Σὰς εὐχαριστῶ πάρα πολὺ.

Μὲ κύτταξε γέροντας τὸ κεφάλι, καὶ σήκωσε νευρικά τὸν ὤμο του.

— Νὰ πηγαίνω, εἶπα ἐγώ, καὶ κινήθηκα πρὸς τὴν πόρτα. Μ' αὐτὸ θέλησα νὰ δείξω πῶς τὸ χθεςινό του φέρσιμο τὸ εἶχα λησμονήσει κι' ὅτι μάλιστα δὲν τὸ εἶχα προσέξει καθόλου.

— Σταθεῖτε, γιατί βιάζεστε;

Στάθηκα καὶ εἶπα ἀπλά.

— Δὲ βιάζομαι.

Σηκώθηκε. Ἐγὼ στεκόμουν. Ἦξερα τώρα πιά τί ἔμελλε νὰ συμβεῖ. Δὲν ἤξερα μόνον ὡς πὺν θὰ ἔφθανε. Γύρω μας ἦταν μιὰ ἡσυχία ἀπόλυτη. Τίποτα δὲν ἀκουγόταν. Μονάχα μιὰ μῦγα πὺν εἶχαν κλείσει μέσα, βοῦτξε κοντὰ στὸ παράθυρο. Δὲν ἤμουν διόλου ἀγαναχτισμένη. Οὔτε εὐχαριστημένη βέβαια. Δὲν ἤμουν τίποτα. Ἄλλως τε ἦταν φυσικό. Ποιὸ λόγο εἶχε νὰ βρεθεῖ τόσο πρόθυμος ν' ἀναλάβει νὰ νοσηλευτεῖ ἡ μητέρα μου δωρεάν στὸ μεγαλύτερο νοσοκομεῖο τῆς Ἀθήνας. Τὰ κάνουν αὐτὰ ἔτσι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε; Μονάχα πὺν δὲν ξεύρω γιατί δὲν μοῦ φαινόταν πιά Κύριος. Ἡ ἔκφραση τῆς φυσιογνωμίας του εἶχε γίνει τραχεῖα καὶ συνάμα ἐρωτική, καὶ τὸ νευρικό τικ τοῦ ὤμου του, τοῦ ἔδινε τώρα ἓνα ὕφος

κουτσαβάκικο. Ἦρθε κοντά μου. Μοῦ πῆρε τὸ χέρι καὶ μὲ ρώτησε:

— Εἴστε εὐχαριστημένη λοιπὸν πὺν ἔτσι ὥραϊα - ὥραϊα τέλειωσε ἡ ὑπόθεσή σας;

— Πολύ.

— Καὶ τώρα θὰ μοῦ κάνεις καὶ μένα μιὰ μικρὴ καλωσύνη. Μιλοῦσε σιγὰ καὶ ταραμένος.

— Ὅ,τι θέλετε. Καὶ τὸν κύτταξα. Ὅχι πῶς δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ κάνω ὅ,τι ἤθελε, ἀλλὰ τὸ εἶπα ἀπὸ εὐγένεια.

— Μ' ἀγκάλιασε καὶ μὲ φίλησε στὸ στόμα. Ἐγὼ δὲν ἔκανα κανένα κίνημα. Στεκόμουν σὰν ξύλινη. Δὲν ἔπρεπε νὰ δείξω τὸ δυσάρεστο αἶσθημα πὺν μοῦ προξενοῦσε. Δὲ σύμφερε. Εὐτυχῶς σταμάτησε ὡς ἐκεῖ.

— Χαίρετε, τοῦ εἶπα.

— Θυμώσατε;

— Ὅχι, καθόλου.

— Μπορῶ νὰ σὰς δώσω αὐτὰ τὰ ἄνθη;

Καὶ ἄπλωσε νὰ πάρει κάτι ἄσπρα ρόδα, πὺν βρισκόταν σ' ἓνα βαζο.

Γέλασα μ' ἐπιδειχτική εἰρωνία.

— Λουλούδια; Τί νὰ τὰ κάνω; Κι' ἔφυγα.

Ἡ μητέρα μου μετεφέρθηκε στὸ νοσοκομεῖο, ὅπου βρήκε μοναδικὴ περιποίηση. Οἱ νοσοκόμες, οἱ γιατροί, ποῖος νὰ τὴν πρωτοπεριποιηθεῖ. Ἡ κακομοῖρα εἶχε ξαναγεννηθεῖ. Ἐγὼ εἶχα ἄδεια νὰ πηγαίνω ὅποια ὥρα ἤθελα.

Κάθε πρωὶ ὅμως, τρίνν-ντρίνν-ντρίνν τὸ τηλέφωνο. Ὅλο κάτι εἶχε νὰ μοῦ πεῖ. Πρόφαση γιὰ νὰ μὲ κρατᾷ κάμποση ὥρα. Εὐτυχῶς δὲν προχωροῦσε σὲ σημεῖο, πὺν νὰ μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐξακολουθῶ νὰ πηγαίνω στὸ κάλεσμά του. Τόσο πὺν παραξενεύομουν. Γιατὶ ἐπὶ τέλους, τί λόγο εἶχαν αὐτὲς οἱ ρομαντικὲς κουβεντοῦλες καὶ τὰ αἰσθηματικὰ φιλιὰ στὰ μάτια μου, στὸ στόμα μου, στὰ μαλλιά μου, στὰ χέρια μου.

Αὐτὸ θὰ ἔγινε τέσσερες-πέντε μέρες σιὴ σειρά.

Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ἐπισκέψεις μου στὴν ἀκαιάλληλη αὐτὴ ὥρα εἶχαν ἀρχίσει νὰ κάνουν ἐντύπωση. Ὑποπτιὴ ἐντύπωση. Ἡ καμαριέρα, πὺν μ' ἄνοιγε μὲ στραβοκύτταζε, καὶ μιὰ μέρα ἄκουσα φωνές. Κάτι τι σάν: Τί κατάσταση

είναι αυτή... παλιοκόριτσα... όρισμένες ώρες. Κατάλαβα πώς ήταν για μένα. Ένοιωσα απερίγραπτο ήθικό ξεπεσμό. Συγάθηκα τόσο που, μούρθε να μπώ να τον βρίσω αυτόν τον άνθρωπο.

Δεν ξαίρω αν κ' εκείνος είχε ακούσει τις φωνές. Αλλά δε φαινόταν. Καθόταν σαν πάντα στο γραφείο του και διάβαζε. Ούτε χαιρέτησα. Στάθηκα, και άμέσως είπα με θυμό που μόλις συγκρατούσα.

— Σα; παρακαλώ, μη μου τηλεφωνείτε νάρχουμαι. Με φέροντε σε δύσκολη θέση. Νά, τώρα δα κάποια κυρία άπάνω, φώναζε. Αυτό δεν είναι σωστό. Σα; παρακαλώ να μη μου τηλεφωνήσετε πιά. Έρχουμε γιατί είμαι υποχρεωμένη σε σας, αλλά δε μ' εύχαριστεί που το κάνω.

Σηκώθηκε σαν πάντα και με πλησίασε. Μούπιασε το χέρι, το φίλησε και είπε σιγά:

— Και πώς να γίνει. Πρέπει να σε βλέπω. Δε μίλησα.

— Έρχεσαι να βγαίνουμε με το αυτοκίνητο; Να σε περιμένω κάπου.

Δεν ξέρω γιατί ή πρόταση να πηγαίνουμε με τ' αυτοκίνητο μ' άρεσε. Τουλάχιστο εκεί δε θάνοιωθα αυτό το δυσάρεστο αίσθημα του ξευτελισμού που είχα πηγαίνοντας χωρίς να θέλω σπίτι του. Είπα:

— Ναί, καλύτερα έτσι.

Την πρώτη φορά πήγαμε στο Τατόι. Ήταν ώρα. Μ' άρεσε τρομερά. Σ' όλο το δρόμο μου κρατούσε το χέρι ή με φιλούσε ελαφρά στο μάγουλο, καθώς ήμουν στραμμένη κ' έβλεπα την έξοχή.

Τέλος μιá από τις πολλές μου λέει:

— Ελάτε στην γκαρσονιέρα μου. Πάμε τώρα;

Τάχασα. Όχι δά' ως εκεί να φτάσω; Άδύνατο. Έπειδή όμως ή μητέρα μου νοσηλευόταν περίφημα και όλο καλλιτέρευε, δεν μπορούσα να του άρνηθώ, έτσι ωμά και τελειωτικά όπως θάπρεπε. Του είπα:

— Στην γκαρσονιέρα σας; Να κάνουμε τί;

— Να καθίσουμε. Πάμε!

— Όχι, καλύτερα άφηστε. Πάμε άλλη φορά.

— Πότε; Άρριο;

— Όχι άρριο.

— Καλά, μεθαύριο τότε. Θα σας περιμένω εδώ. Αλλά να το ξέρετε. Θα πάμε στο σπιτάκι μου, εκεί στην Κηφισσιά... θα δείς... θα ναι ώρα. Ναί;

— Ναί... κι έφυγα βιαστική.

Έννοείται δεν πήγα. Και την άλλη μέρα όταν μου τηλεφώνησε, είπα να πουν πως δεν πήγα στο γραφείο. Την τρίτη μέρα ακριβώς με ειδοποιούσαν από το νοσοκομείο να πάω να πάρω τη μητέρα μου, εκτός αν μπορούσα να πληρώνω. Την πήρα.

Από τότε έχουν περάσει τρία χρόνια. Τώρα είναι κατόικη. Στο μεταξύ άπόκτησα φίλο. Κάποιον που γνώρισα στον κινηματογράφο. Τον αγάπησα και του παραδόθηκα ψυχή και σώμα. Έτσι δια μιás. Με το πρώτο. Δε βαριέσαι, δεν ήταν τίποτα... ένας τύπος. Τώρα, έπειτα από τόσον καιρό, ούτε μ' αγαπά, ούτε τον αγαπώ. Συναντιόμαστε κάπου, κάπου έτσι, από συνήθεια, ως που να κόψουμε τελειωτικά.

Έργάζομαι στο ίδιο γραφείο με το ίδιο μηνιάτικο. Ίσια-Ίσια το νοίκι και ως πούμε το φαγητό. Η μητέρα μου έχει γίνει σα φάντασμα. Τα μαλλιά της άσπρισαν και πετιούνται άχένιστα γύρω από το κεφάλι της. Γκρινιάζει, βογγά, και με βρίζει άκατάπανστα. Δεν καταλαβαίνω γιατί εξακολουθεί να ζει. Όχι πως θέλω να πεθάνει. Αλλά έτσι λέω. Μ' άλλα λόγια βρισκόμαστε στα ίδια χίλια και χειρότερα. Πολλές φορές κάθομαι και συλλογοῦμαι:

— Τι κουταμάρα τότες να μην πάω στην γκαρσονιέρα του γιατροῦ. Θα'χε ίσως γιατρευτεί ή μητέρα μου.

Με λίγα λόγια.

Η εφφύτα χρησιμεύει εις όλα, αλλά δεν επαρκεί εις τίποτε.

Λέγομεν ότι ή Τύχη είναι τυφλή έφ' όσον δεν διευθύνεται προς το μέρος μας.

Η ώραία ψυχή εύμορφάινει το πρόσωπον' το ώραιον πρόσωπον δεν εύμορφάινει την ψυχήν.

Δια της λυδίας λίθου δοκιμάζεται ό χρυσός, δια του χρυσοῦ δε δοκιμάζεται ό άνθρωπος.

Καλλιτεχνική Κίνησης

Τρεις εκθέσεις για την ώρα αυτόν μήνα. Ο κ. Έπ. Θωμόπουλος στον Παρνασό μας παρουσιάζει τās τέσσαρας εποχάς του έτους.

Αντισμένοι κάμποι, ήλιοκαμμένες χωρι τοπούλες, χρυσά σιάχια και θεριστάδες, φθινοπωρινά χρυσόπορφυρα φύλλα που τὰ πέρνει ό άνεμος, χιόνια που σου δίνουν την εικόνα του θανάτου. Ο κ. Θωμόπουλος είναι ό κατ' έξοχήν impressioniste ζωγράφος και γι' αυτό τον ενδιαφέρει άποκλειστικώς το υπαιθρον' έχει δε μιá τέτοια εύκολία και εύχέρια ώστε οι μικροί πίνακες μας κάμουν την εντύπωση σαν έγχρωμα στιγμιότυπα! Θα μπορούσε κανείς δια την ταχύτητά του αυτήν να τον ονομάση ό fa presto της ελληνικής τέχνης. Η μεγάλη όμως αυτή γρηγοράδα είναι συνήθως εις βάρος κάποιος ποιό βαθιás αντίληψης που μας συνδέει πιο δυνατά με το έργο και τον καλλιτέχνη.

Μιάν ώραίαν καλλιτεχνικήν απόλαυσιν μας έδωσε το Atelier με την έκθεσιν των έργων του άποθανόντος ζωγράφου Στεφανοπούλου, του όποιου τὰ έργα καταλαμβάνουν και τās δύο αιθούσας. Η πρώτη αίθουσα άνήκει στην πρώτη περίοδο της καλλιτεχνικής του ζωής, όταν ακόμη, άνεπηρέαστος από κάθε τεχνοτροπία, άντλούσε κατευθείαν από μέσα από την ψυχή του, την ελληνικήν του ψυχή, που την χαρακτήριζε μιá λιτότης χρώματος και γραμμής, και άπόλυτος άπλότης. Μιá άνοιξις της Σκύρου, όπου από την κορυφή του βουνού κατακυλά το κάτασπρο χωριό και χύνεται στην κατηφορία, ή διάφανη θάλασσα στο βάθος, ένα τοπίον όπου κυριαρχεί μιá φουντωτή έληά, κάποιον χωριάτικο σπιτάκι με δυό χωριατοπούλες στο κατώφλι, όλα αυτά μας τὰ παρουσιάζει ό ζωγράφος με μιá άπλότητα και πνευματικότητα, που χαρακτηρίζει την ελληνική φύσιν' όλίγοι ζωγάφει από τους σημερινούς εκάταλαβαν αυτήν την πνευματικότητα της ελληνικής γραμμής, την λιτότητα στο χρώμα, όπως επίσης οι ζωγάφοι Δύρας, Γκίζης, Παρθένης.

Ο Στεφανόπουλος στα κατόπιν του έργα γίνεται άνήσυχος στο σχέδιον και στο χρώμα, οι σιλουέτες των ανθρώπων λαμβάνουν διαστάσεις θεοτοκοπουλικές. Τι κρίμα που έζησε τόσον όλίγο και δεν του έδόθη καιρός να ξαναγυρίση στην παλιά του τέχνη την τόσο χαρακτηρισμένη και άτομική.

Στο ξενοδοχείον της Ν. Αγγλίας ό κ. Φόν Πέσσε εκθέτει τοπεία και προσωπογραφίας. Ο κ. Πέσσε είχε εκθέσει και πέρυσι μερικά έξ αυτών μεταξὺ των όποιων συγκαταλέγεται και ό μεγάλος του πίναξ «Κηδεία στη Σκύρο» ένα έργο μεγάλης αξίας ως σύνθεσις, σχέδιον και χρώμα και με πολύ τοπικόν χαρακτήρα. Επίσης τὰ τοπεία και αί προσωπογραφίαι

του είναι όλα έργα πολλής αξίας. Είναι χαρακτηριστικόν ότι ό κ. Πέσσε δεν εκθέτει ποτέ ένα έργο που να μην είναι άρτιον εις την σύλληψιν και την εκτέλεισιν του. Φαντάζομαι ότι αν ήθελε, θα μπορούσε να έξελιγθῃ εις ένα πρωτίστης τάξεως προσωπογράφον, διότι δίδει μεγάλην έκφρασιν και χαρακτήρα εις τās φυσιογνωμίας. Δυστυχώς ό κ. Πέσσε μένει δυσρκώς στην Σκύρο και ούτό, αν τον όφελει στο ταλέντο του, τον άπομακρύνει όμως από την ζωή μιás μεγαλουπόλεως που θα τον όφελουσε διαφορετικά.

Κάθε τόσο ή Δνίς Π. Διαμαντοπούλου μας πα-

ΓΛΥΚΟΦΙΛΟΥΣΑ

Έργον Κας Π. Διαμαντοπούλου.

ρουσιάζει και μιάν νέαν έκθεσιν με τὰ ώραία της σμάλτα. Και είναι αξιοθαύμαστη ή καλλιτέχνης αυτή όχι μόνον δια το άρτιον της εργασίας της και την αισθητικήν της αλλά και δια την εργατικότητά της και την χαλύβδινη έπιμονή της. Διότι έξυρουμε με τί δυσκολίες έχει να παλαίση δά να μας παρουσιάση τις Παναγίες της, τους Έσταυρωμένους και όλα εν γένει τὰ μικρά από σμάλτο cloisonnés έργα με τὰ βαθυκίανα και τὰ ξαφειρένια και τὰ lapis lazuli και τὰ σμαραγδένια φόντα. Πόσα καρδιοχτύπια ύστερα από τόσες προσπάθειες να μην άποτύχουν στο ψήσιμο ή

στο τρίμημο με το γυαλόχαρτο! Τι θέλητρο όμως που έχει το σμάλτο που γοητεύει και μαγεύει το μάτι. Το σμάλτο ως διακοσμητική τέχνη πολύ αρχαιότερον από το μωσαϊκόν, μᾶς ἤλθε από τὰ βάθη τῆς Ἀσίας ὅπου Πέρσαι καὶ Ἰνδοί, Κινέζοι καὶ Ἰαπωνέζοι ἔχουν δημιουργήσει ἀριστουργήματα. κατόπιν δὲ στὸ Βυζάντιον διέπρεψεν ἐπίσης τὸ εἶδος αὐτὸ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἡ Δις Π. Διαμαντοπούλου διατηρεῖ πολὺ ἀπὸ τὸν βυζαντινὸν χαρακτῆρα ὅταν ζωγραφίζει ἀγιογραφίας ἀλλὰ ὅπως τὸν ἀντιλαμβάνεται ἡ μᾶλλον ὅπως τὸν ἐφαρμόζει εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἢ μοντέρνα ἀντίληψις. Ἡ καλλιτέχνης δὲν περιορίζεται εἰς τὰ σμάλτα cloisonnés, μᾶς παρουσιάζει πλουσία συλλογὴ ἀπὸ βάζα καὶ πιάτα μὲ θαυμασίους χρωματισμούς καὶ πλῆθος μικρὰ ἀντικείμενα προσωρισμένα νὰ συμπληρώσουν τὸν στολισμὸν μιᾶς κυρίας.

A. P.

Ἡ προστασία τοῦ παιδιοῦ καὶ ἡ Κ.τ.Ε.

Τὴν ἑκθεσὶ τῆς 5ης Ἐπιτροπῆς παρουσίασε ἐφέτος, ὁ κ. Gajardo (τῆς Χιλῆς), ὁ ὁποῖος ἡσχολήθη μετὰ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐμελέτησε ἡ Διαρκὴς ἐπιτροπὴ διὰ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ.

1) Ἰδρύματα δι' ἀλητόπαιδα ἢ διὰ παιδιά εὐρισκόμενα σὲ ἡθικὸν κίνδυνον.

2) Ἐπίδρασις τοῦ κινηματογράφου ἐπὶ τῆς νεολαίας.

3) Ἀναζητήσεις καὶ ἀνεύρεσις τυφλῶν παιδιῶν.

4) Ἀποτελέσματα τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀνεργίας, ἐπὶ τῶν παιδιῶν καὶ τῆς νεολαίας.

5) Ἀνάπτυξις τῆς σημασίας τοῦ ρόλου τῶν πληροφοριῶν τῆς Γραμματείας σὲ ὅτι ἀφορᾷ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ.

6) Τοποθέτησις παιδιῶν σὲ οἰκογένειας.

Ἰδιαίτερα ἐφιστᾶται ἡ προσοχή, στὸν ἀντίκτυπον ποὺ ἔχει ἐπὶ τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ἡ ἀνεργία.

Ἐξ ἄλλου, ὁ ἐκθέτης σημειώνει μὲ εὐχαρίστησι, ὅτι τὸ Κέντρον Πληροφοριῶν τῆς Γραμματείας ἀρχισε νὰ δρᾷ ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1935. Ἡ προσπάθεια τοῦ ἐστραφῆ πρὸς δύο κατευθύνσεις.

α) Νὰ συγκεντρώσῃ σοβαρὰς πληροφορίες, σύμφωνα μὲ τὰς ὁδηγίας οἱ ὁποῖοι ἐδόθησαν ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ.

β) Ν' ἀπαντήσῃ σ' ὅλες τὰς πληροφορίες ποὺ ζητοῦνται, καὶ μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτή, νὰ διαφωτίσῃ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προστασίαν τοῦ παιδιοῦ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἐρωτήσεως, ποὺ ἀναγράφονται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διάταξι τῆς.

Ἡ πρώτη Συνέλευσις ἡσχολήθη μετὰ τὰ ἀνήλικα φυλακισμένα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνάγκη διαπαιδαγωγῆσεως καὶ ὅχι φυλακίσεως.

Ἡ δευτέρα Συνέλευσις ἡσχολήθη μετὰ τὰ καταπιεζόμενα παιδιά καὶ τελικῶς δηλώνει, ὅτι ἡ προσοχή τῆς Ἐπιτροπῆς πρέπει νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ὑγιᾶ παιδιά (κανονικά). Πρὶν δὲ λάβῃ ὁριστικὰς ἀποφάσεις ἐπὶ τῆς προτάσεως αὐτῆς, θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν ὑποβάλῃ ἐν τῇ μελέτῃ τῆς Ἐπιτροπῆς προστασίας παιδιοῦ, ὥστε καὶ ἡ 5ῃ Ἐπιτροπὴ νὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ τὴν συζητήσῃ ἐπὶ τῇ βᾶσει μιᾶς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς προστασίας παιδιοῦ.

ΔΩΡΑ Δ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ὁ γυναικεῖος ἀθλητισμός.

Οἱ τρισυλλογικοὶ ἀγῶνες. Οἱ τρισυλλογικοὶ ἀγῶνες ποὺ ἔγιναν στὸν Πανελλήνιον τὸν περασμένον μῆνα εἶχαν μιὰ τέτοια ἐπιτυχία ἀπὸ ἀπόψεως ἀποτελεσμάτων ποὺ μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ποῦμε ἐλεύθερα πὼς ὁ γυναικεῖος ἀθλητισμός ἐξελίχθη.

Ἀθλήτριες καινούργιες παίρνανε τὰ πρωτεῖα ἀπὸ παλαιὰς πρωταθλήτριες τῶν ἀγωνισμάτων, μικρὰς νύμφαιες τὸν στίβον κάνανε ρεκόρ ζηλευτά.

Εἶδαμε κορίτσια μὲ κέφι καὶ ἀγάπη γιὰ τὸ σπόρ, εἶδαμε κορίτσια καλὰ διαπασμένα γεμάτα ὑγείαν καὶ δροσιά. Εἶδαμε κορίτσια, ἐπάνω στὶς ὁποῖες μπορούμε νὰ στηρίζουμε βέβαιες ἐλπίδες.

Τὸ Π. Φάληρο, πάντοτε πρῶτο καὶ καλλίτερο στὸ ἀθλητικὸ ὕλικο του, εὐκόλως ἐπιβλήθηκε καὶ μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ πάλαι γινόταν μετὰ τῶν ἰδίων του ἀθλητριῶν παρὰ μὲ ἄλλων συλλόγων. Ἀλλὰ κι' ὁ Πανελλήνιος συγκαταλέγει ἐν τῇ ὁμάδᾳ του στελέχη καλὰ, ποὺ θάπρεπε νὰ μὴ μείνουν ἀκαλλιέργητα. Δὲν μπορούμε δυστυχῶς νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο γιὰ τὸν Πανιώνιον. Μόνον τῆς ἡ Στεργίου δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελέσῃ ὁμάδα μὲ ἀξιώσεις.

Κι' ἀρχίζουμε ἀπὸ τὸ Π. Φάληρο. Ἡ ὁμάδα ποὺ παρουσίασε ἦταν σχεδὸν ἄρτια—σὲ μιὰ δυὸ ρίψεις παρουσίασε μόνον ἐλάχιστη ἀδυναμία.—Τὴν ἀποτελοῦσαν οἱ Δις Ε. Σουκούρογλου, Τράκα, Δόμ. Λανίτου, Θ. Φραγκιά, Η. Παράσχου γιὰ τοὺς δρόμους καὶ τ' ἄλλα, καὶ οἱ Δις Η. Παράσχου, Φαίππια καὶ Φραγκιά γιὰ τὶς ρίψεις.

Ἡ Τράκα παρουσιάζει ἐξέλιξη συνεχῶς. Εἶναι μικρὴ ἀκόμα καὶ ἔχει ὅλα τὰ προσόντα νὰ ἐξελιχθῇ σὲ μιὰ πρῶτης τάξεως ἀθλήτρια. Ἡ Σουκούρογλου ἐπίσης θὰ μπορούσε ν' ἀποδώσῃ πολλά, ἂν διόρθωνε τὸ στυλ τῆς. Χρειάζεται προπόνησιν ὑπὸ ἐπίβλεψιν προπονητοῦ. Τὸ ἴδιο θὰ εἶχαμε νὰ ποῦμε γιὰ τὴν Δόμ. Λανίτου. Τρέχει βαρεῖα, πολὺ βαρεῖα καὶ κάπως ἀκατάστατα. Ἡ Θ. Φραγκιά ἔχει καλοὺς παλμούς στ' ἄλλα. Καλὰ θάταν νὰ εἰδικευόταν στὸ ἄλμα εἰς ὕψος. Κάτι μικρολεπτομέρειες θὰ φθάνανε γιὰ νὰ καλλιεργήσουν πολὺ τὶς ἐπιδόσεις τῆς.

Ἡ Η. Παράσχου πολὺ καλὴ στὸ ἀκόντιο. Ἐχει καλὸ παλμὸ καὶ ταχύτητα ἐν τῇ ἐκτέλει, χρειάζεται ὅμως καθοδήγησις. Ἄς ἐξακολουθήσῃ νὰ προπονηθῇ καὶ πολὺ γρήγορα θὰ περάσῃ τὰ 30 μ. Ἡ Γ. Φαίππια θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ καλὴ σφαιροβόλος ἂν ἐμάθαινε τὸν ἀκριβὲς παλμὸ. Πάντως ἡ ἐξέλιξις τῆς στὸ λίγο αὐτὸ χρονικὸ διάστημα μᾶς κάνει νὰ ἐλπίζουμε.

Ἀπὸ τὶς ἀθλήτριες τοῦ Πανελληνίου καλὴ ἐμφάνιση κάνανε οἱ Χαλκιοπούλου, Δικαίου Καρατζᾶ, Τονάρδη, Ἀρμάου. Ἄν ἐξαίρεσουμε τὴν Ἀρμάου ποῦναι παλαιὰ ἀθλήτρια, οἱ ἄλλες εἶναι ὅλες καινούργιες καὶ μικρῆς ἡλικίας.

Ἡ Καρατζᾶ καλὴ στὸς δρόμους. Μὲ συνεχῆ προπόνησιν θὰ παρουσιασθῇ σύντομα καλλίτερη. Ἡ

Χαλκιοπούλου πολὺ καλὴ στὸ ἄλμα εἰς μῆκος. Ἐχει καλὴ ἐκτίναξη. Χρειάζεται ταχύτητα.

Ἡ Δικαίου θάπρεπε ν' ἀποφασίσῃ ποῦ θὰ ἐπιδοθῇ, στὸς δρόμους, ἄλματα ἢ στὶς ρίψεις. Ὅλα μαζί εἶναι λιγάκι ἀσυμβίβαστα καὶ ἄλλωστε δὲν ὑπάρχει δέκαθλο γυναικῶν... Ἡ Τονάρδη ὑστερεῖ ἐν τῇ τεχνικῇ τοῦ ἄλματος. Ἡ Ἀρμάου δὲν παρουσίασε ἐξέλιξη. Εἴμαστε βέβαιοι πὼς μὲ τὴν Διὰ Θωμᾶ ὡς προπονητρία, ὁ Πανελλήνιος θὰ παρουσιάσῃ ἐκπλήξεις στὸ μέλλον.

Ὁ Πανιώνιος, ὅπως εἶπαμε καὶ πρὶν, δὲν παρουσίασε ὁμάδα. Ἡ δις Στεργίου προπονημένη καλὰ ἐν τῇ σφαῖρᾳ μόνον φαινόταν, ὅπου ἄλλωστε κατέρριψε τὸ Πανελλήνιον ρεκόρ τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἀναγνωρίζεται γιὰ τὴν σφαῖρα ἦταν ἐλλιποβαρὴς. Στὸ ἀκόντιον τὴν εἶδαμε νὰ νικᾶται ἀπὸ τὴν Παράσχου καὶ στὸ δίσκο δὲν παρουσίασε καμμιὰ βελτίωσις.

Ἀπὸ ἀπόψεως ὁργανώσεως οἱ ἀγῶνες ἐστέργησαν. Τὴν ἴδια ὥρα σχεδὸν στὸν ἴδιον ὅπου γίνοντο οἱ ἀγῶνες, παίζανε καὶ foot-ball. Τὶ τάξις λοιπὸν μπορούσε νὰ ἐπικρατήσῃ ὑστερ' αὐτό;

Πάντως τὸ εὐχάριστο εἶναι ὅτι οἱ ἀγῶνες ἐπέτυχαν ἀπὸ ἀπόψεως ἀποτελεσμάτων καὶ αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκη τῆς τελέσεως ἀγῶνων. Μὲ τοὺς ἀγῶνες ἐξελίσσεται τὸ παλὸν ὕλικο καὶ παρουσιάζεται καινούργιο, μὲ τοὺς ἀγῶνας ἀποκτᾶται ἡ ἀγωνιστικὴ πείρα καὶ μόνον μὲ τοὺς συχνοὺς ἀγῶνες καταρτίζονται ρεκόρ. Ἀπὸ τὸν ΣΕΓΑΣ δὲν ἔχουμε νὰ περιμένουμε πολλά. Τὸν γυναικεῖο ἀθλητισμὸν τὸν παραμερίζουν, ἀδιαφοροῦν γι' αὐτόν, τὸν περιφρονοῦν, κι' οἱ δυὸ τρεῖς ποὺ ἐνδιαφέρονται ὑποχωροῦν πρὸ τῆς γενικῆς ἀντιδράσεως.

Μιὰ ἀπόφασις τοῦ ΣΕΓΑΣ. Σὰν πρὸ καλὴ ἀπόδειξις τῶν δυνάμεων παρὰ πάνω ἔρχεται μιὰ ἀπόφασις τοῦ ΣΕΓΑΣ γιὰ τὸν γυναικεῖο ἀθλητισμὸν. Ἀπαγορεύεται ἡ προπόνησις ἀθλητριῶν στὸ στάδιο. Αἰτία ἦταν μερικὲς ἀθλήτριες ποὺ τιμωρήθησαν ἄλλωστε. Νομίζουμε πὼς αὐτὸ ἀρκοῦσε, γιὰ τὴν αὐτὴν τὸν τρόπον βλάπτεται ὁλόκληρος ὁ γυναικεῖος ἀθλητισμός. Καὶ αὐτὸ λέγεται ἐνθάρρυνσις ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων. Ἐτοί θὰ πᾶν μπροστὰ ὁ γυναικεῖος ἀθλητισμός ἀφοῦ κι' αὐτοὶ ποὺ τὸν ἔχουν διῆθεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν κάθε ἄλλο παρὰ τὸν προστατεύουν; Τώρα ἀρχίζουν νὰ ἐμφανίζονται καινούργιες ἀθλήτριες ποὺ χρειάζονται ἐνθάρρυνσις ποὺ μιὰ μικρὴ ἀπαγοήτευσιν ἴσως θὰ τὶς ἔκανε νὰ τραβηχτοῦν γιὰ πάντα ἀπὸ τὸν στίβον. Μὰ ποῖος νοιάζεται γι' αὐτό;

Θὰ μπορούσε νομίζουμε ὁ ΣΕΓΑΣ νὰ βρῇ ἄλλη λύσιν, μὰ δὲν θέλησε. Μήπως δὲν μπορούσαν νὰ διατεθοῦν δυὸ ὥρες τὴν ἑβδομάδα ἀποκλειστικῶς γιὰ κορίτσια; Θάταν αὐτὸ τόσο δύσκολον; Δὲν τὸ νομίζουμε. Νὰ γυμνάζονται λέει τὰ κορίτσια στὸ λαϊκὸ γυμναστήριον. Ἀδιάφορο ἂν τὸ λαϊκὸ γυμναστήριον βρισκeto σχεδὸν μὲς τὸ δρόμο, ἀδιάφορο ἂν δὲν ὑπάρχει στίβος, ἀδιάφορο ἂν δὲν ὑπάρχουν ὅργανα, ἀδιάφορο ἂν τὸ σκάμμα ἔχει χῶμα ἀντὶ ἄμμο. Κι' εἴπειτα θέλουν γυναικεῖο ἀθλητισμὸν. Ἐνθαρρύνετε τὸν λοιπὸν, εὐκολύνετε τὸν, δώστε του μιὰ κατεύθυνσιν καὶ θὰ τὸν ἔχετε χωρὶς σημαντικὴ ὑποστήριξιν καὶ μὲ τὴν πολεμικὴν εἶναι θαῦμα καὶ πὼς ὑπάρχει ἀκόμα γυναικεῖος ἀθλητισμός ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Η ΦΙΛΑΘΛΟΣ

Ἐκδόσεις

«Γυναικεῖες Ψυχές»

Κλεαρέτης Μαλάμου.

Ἡ κυρία Μαλάμου ἐκδηλώθηκε ἀνέκαθεν μὲ εἰλικρίνεια. Τίποτα δὲν εἶναι πλαστό, τίποτα νοσηρὸ στὰ διηγήματά της. Συναισθήματα, λογισμοί, ἐκφράσεις, ὅλα δένονται μ' ἓνα τόνο θερμὸ, εἰλικρινῆ, ἀπλὸ ποὺ πείθει καὶ συγκλονίζει. Πείθει γιὰ τὴν ζωὴ δὲν τὴν κοιτάζει ἐπιτόλεια, ἀλλὰ βαθυστόχαστα, ὡς τὶς λεπτότερες ἐκδηλώσεις τῆς. Καὶ συγκλονίζει γιὰ τὴν κυριαρχεῖ παντοῦ τὸ αἶσθημα. Τὸ αἶσθημα, ποὺ πηγάζει ἀπὸ ἓνα κόσμον ἐσωτερικόν, ποὺ βρέθηκε σὲ δοκιμασία.

Τὰ θέματά της καὶ στὸ καινούργιόν της βιβλίον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφοροῦνε τὴν ἀστικήν ζωὴ καὶ τὴν ζωὴ τοῦ λαοῦ. Εἶναι ὁ κόσμος ποὺ κίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς.

Ἡ πίεσις καὶ ἡ ἀδικία, ποὺ ὑφίσταται ὁ κόσμος αὐτός, καὶ ποὺ σχεδὸν πάντα ἔχει ἀφορμὴ τὴν ἀνηθικότητα, ἀναστατώνει τὴν ψυχὴ τῆς. Καὶ τὴν ἀνηθικότητα αὐτὴν καυτηριάζει στὰ διηγήματά της σχεδὸν πάντα μ' ἀδρότητα, κάποτε καὶ ὠμά.

Οἱ τύποι τῆς ὅλοι εἶναι πρόσωπα ζωντανὰ Κινουῦνται μέσα στὴ ζωὴ καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἐποχὴν μας. Ἡ κ. Μαλάμου ἐμελέτησε μ' ἀγάπη τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς. Εξεχώρισε τοὺς τύπους, ποὺ κίνησαν τὴν συμπάθειά της. Πόνησε μὲ τὸν πόνο τῆς. Ἐννοῶσε τὴν ἀνθρώπινον ἀδυναμίαν τους. Εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ ἐκτιμῇ τὴν ψυχικὴν τους ἀντοχή, ὥστε νὰ διακαίολογῃ τὴν πτώσιν τους. Ξαίρει νὰ ἀναλύῃ τὰ συναισθήματά τους ὡς τὰ πρὸ ἀπόκρυφα, ξαίρει νὰ ἐξηγῇ τὶς πράξεις τους καὶ νὰ βροῖσῃ τὶς πραγματικὰς αἰτίας.

Καὶ ὅχι μόνον δικαιολογεῖ, ἀλλὰ καὶ δικαιώνει ἐκείνους, ποὺ πέφτουν. Πρὸ παντὸς τῆς γυναῖκα, ποὺ πέφτει. Τὶ θλιβερὴ εἰρωνία ὅταν ὁ ἔρωτας εἶναι ἡ ἀφορμὴ! «Ἡ γυναῖκα ποὺ πούληθη» πιστεύει στὸν ἔρωτα. Μ' ἀγνότητα, σὰ σὲ κατὰ ἱερό. Παρασύρθηκε. Συντρίφτηκε, κι' ἔφτασε νὰ πούληθῇ γιὰ ἓνα πιάτο φαί. Μὲ πόση πονηρίαν, θάλεγε κανεὶς καὶ σαρκασμὸ, κλείνει ἡ συγγραφεὺς τὸ δράμα τῆς. «Κι' ὁ πλούσιος ἔρχετο τότε-τότε μὴ χαμογελαστὴ ματιὰ πάνω στὴν Ἑλένη, σὰν ἀπάνω στὸ τελευταῖον πιάτο τῆς πανδεσίας του. Μὰ ἡ πούλημένη γυναῖκα, ποὺ ἦταν ξένη σ' ὅλα αὐτὰ, σκυμμένη τώρα στὸ πιάτο τῆς κατέβαζε τὶς μεγάλες μπουκιὰς βιαστικὰς, ἀπαυωτὰς, ἀμείλητες μέσα σὲ λιμοσμένον στομάχι τῆς».

Δράμα λοιπὸν ὁ πόνος τῆς γυναῖκα, ποὺ συντρίφτηκε στὴ ζωὴ ἀπ' τὸν ἔρωτα. «Τὸ τέλος τῆς ἱστορίας». Δράμα καὶ ὁ βουβὸς πόνος τῆς νέας γυναῖκα, ποὺ χάνει τὸν ἔρωτα. «Ὁ περίπατος τῆς Ἀντιγόνης» δράμα καὶ νὰ αἰσθάνεσαι ἀνία καὶ κούρασις καὶ ἀσκητικὴ τὴν ζωὴ δίχως ἔρωτα. «Γιὰ καινούργια ταξίδια». Δὲν συγχωρεῖ τὸν ἀμείλιχτον ἔραστή, ποὺ ἐγκα-

ταλείπει τη νέα γυναίκα χωρίς να συναισθάνεται την ήθελ' ευθύνη. Έχει όμως σχεδόν πάντα μιάν επιείκεια για τη γυναίκα, που άπατά τον άνδρα της. Μιά δικαιολογία. Κάτι πάντα θά βρῇ να ελαφρύνη τη θέση της.

Πότε ο άνδρας είναι κατώτερος. «Ψηλές σκάλες»· πότε άφελής. «Κάποια λουλούδια». Άλλ' όπως καί αν είναι, είναι άξιαγάπητος. «Αόριστα ο σύζυγος κατάλαβε τον έαυτό του σαν ένα τρίτο πρόσωπο στον κύκλο αυτό. Στον ίδιο καιρό κάτι θλιβερό τσακίζεται μέσα του. Ήτανε ή άνθισμένη ψυχή του, που σωριάζονταν από το κοτσάνι της». Ο άπατημένος λοιπόν σύζυγος κινεί τον οίκτο της και τον άναφέρει με συμπόνια.

Έτσι μᾶς δείχνει τη ζωή ή κ. Μαλάμου. Μ' ένα τόνο προσωπικό κι' αὐθόρμητο.

Δύσκολο είναι να ξεχωρίσης ποιὰ απ' τὰ διηγήματα στις «Γυναικείες Ψυχές» δίνουνε βαθύτερη συγκίνηση. Γιατί καί τὰ διηγήματα, που θίγουνε άλλα θέματα εκτός απ' τὸν έρωτα, έχουνε πρωτοτυπία, δύναμι, δραματική συγκίνηση. («Ζήλεια μητέρας», «Εκείνοι, που δὲν έχουνε στο ήλιο μοίρα»).

Όμως, καί χωρίς τὰ δραματικά γεγονότα, που μπορεί να πῇ κανείς, πὼς αὐτὰ καθ' έαυτὰ συγκινούνε, τὰ διηγήματα της κ. Μαλάμου δίνουνε συγκίνηση.

Όπως ο «Κρυφός Καϋμός» είναι ο πόθος της κοπέλλας για ένα φουστάνι τριανταφυλλί. «Κάντε μου ένα φουστάνι τριανταφυλλί. Καί με τὸ λόγο τὸν ύστερο, ένα άναφυλλητό βαθύ ξέσκισε τὰ στήθια της μικρῆς καλογοηδίας». Είναι ο πόθος για μηδαμινά, που λίγο-λίγο γίνεται καϋμός και ξετυλίγεται σὲ δράμα. Τότε ή συγκίνηση που δίνει είναι λεπτότερη και σπάνια.

Κι' έγκνεται στην τέχνη της να τὴν προκαλέσει. Τὴν τέχνη αὐτὴ θαυμάζουμε στὰ διηγήματα της κ. Μαλάμου. Δεκαπέντε διηγήματα, καθένα με ξεχωριστή δύναμη και χάρι.

ΦΩΦΩ Π. ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Μελισσάνθης (Ήβης Κούγια - Σκανδαλάκη). «Η Φλεγόμενη Βάτος». — Η Μελισσάνθη δὲν έμφανίζεται για πρώτη φορά. Οί «Φωνές Έντόμου» και ή «Προφητείες» της είχαν δημιουργήσει πρὸς ὀλίγον άκόμη καιρού τόσο θόρυβο, ὥστε να διατηρηταί ζωηρό τὸνόμα της στη μνήμη μας. Τόση μάάλιστα ήταν ή έκπληξη που δημιούργησαν οί ποιητικές έκτενες συλλογές της ὥστε πολλοί ν' άμφισβητήσουν τὴν μητρότητά τους και να θέλουν σώνει και καλά να τις αποδώσουν στην έμπνευση γνωστοῦ ποιητῆ μας, γιατί δὲν μπορούσαν με κανένα τρόπο να συμβιβάσουν τὴν άφελή και νεανική έμφάνιση της ποιητρίας με τὴν μεστή φιλοσοφική ώριμότητα και τὴν τρικυμισμένη συναισθηματικότητα τῶν στίχων της. Όμολογοῦμε πὼς τὴν ποιήτρια δὲν τὴν γνωρίζουμε και πὼς παραξενευτήκαμε άρκετά με τὸ θόρυβο που

δημιουργήθηκε τότε από επίσημους και άνεπίσημους κριτικούς, λογοτέχνες και δημοσιογράφους γύρω στὸνόμα της. Τί μᾶς μέλλει στὸ τέλος, αν ο δημιουργὸς ενός έργου φέρνει τὸ Α ή Β ὄνομα; Έμεις έχουμε πρὸς μας τὸ έργο του και αὐτὸ μᾶς φτάνει, όταν μάάλιστα τὸ έργο αὐτὸ είναι άρκετά σημαντικό.

Με τὰ νέα αὐτὰ ποιήματά της ή Μελισσάνθη μᾶς παρουσιάζει έναν άνθρωπον που έπροχώρησε ίσαμε τέτοιο σημείο στη μύση του, ὥστε τοῦ είναι πᾶς αδύνατο να υποχωρήσει. Τρέμοντας πρὸς τὸ μέγα μυστήριο που ίσως σὲ λίγο αποκαλυφθεῖ στὰ μάτια της φωνάζει μ' άγωνία στὸ μυσταγωγό της ή ποιήτρια:

Μὴν προχωρεῖς πύτερο ἀκόμα· σιάσου!
τρέμω ν' ἀκούσω τώρα τ' ὄνομά σου.
Νὰ μετανοιώσω, όμως, άργά είναι πᾶς.

Η γνώση αὐτὴ της ζωῆς δίνει, από τὴν μιὰ μεριά, μιὰ χαρακτηριστική πίκρα και άπαισιοδοξία στὰ ποιήματά της, και από τὴν ἄλλη, δημιουργεῖ μέσα της έναν πόθο άνταρσίας και έκδικήσεως· έκδικήσεως που φτάνει ίσαμε αὐτὸν τὸν Πλάστη μας, ἀφοῦ σ' αὐτὸν ὀφείλονται τὰ βάσανά μας, σ' αὐτὸν που «κρυμμένος πάντοτε στὼν οὐρανὼν τὰ βάθη, τὸν έαυτό του συγχωρᾷ στοῦ άμαρτωλοῦ τὰ λάθη!». Τὸ συναίσθημα αὐτὸ τοῦ άδικα πάσχοντος ανθρώπου ξεχνύεται σὲ μιὰ σειρά σονέτων με τοὺς τίτλους: «Έλευθερία», «Άναρχία», «Άρνηση», «Άνταρσία, όπου ή ποιήτρια ψάχνει να βρῇ τὴ λύτρωσή της γκρεμίζοντας ὅλα τὰ εἰδωλα, ρίχνοντας τοὺς άδικους δυνάστες από τὸ θρόνο τους και άνοίγοντας έτσι για ὅλους τοὺς ανθρώπους «τις θύρες τοῦ γήινου παραδείσου». Όστόσο αὐτὴ ή «άποπνευματώση κι' ή τραχειά φιλοσοφική τάση που προσπαθοῦν ν' έλευθερώσουν τὸ νοῦ από κάθε πλεκτάνη τοῦ αἰσθήματος», αὐτὸς ο άκατάσχετος πόθος έκδικήσεως και ή λύσσα για τὴν άνημπορία τῶν θνητῶν, που συνταράζουν τὴν ψυχή της, πάλι μὲς στὸ παρήγορο αἶσθημα καταλαγιαζόνυνε και γαληνεύουν, και τότε

«Ω! σβύνεται ὅλη ή κόλαση σ' ενός δακρύου τὴ δρόσο

Μὰ τὴν ἀληθινὴ λύτρωσή της, τὴν παρηγοριά της ψυχῆς που μένει σκλάβα στὰ δεσμά της, τὴν βρίσκει ή ποιήτρια στη τέχνη της:

Μ' από τὴ μοῖρα αν μοῦ δεθοῦν τὰ χέρια,
θὰ τραγουδῶ κοιτάζοντας τ' άστέρια
κι' έλεύθερη θὰ μείνω στη σκλαβιά μου.

Η άνησυχία αὐτὴ τοῦ πνεύματος, που προσπαθεῖ να πλάσει τὴν κοσμοθεωρία του και να πάρη τὴ θέση του μέσα στὸ σύμπαν, έκδηλώνεται παντοῦ μέσα στὰ ποιήματα αὐτὰ και μεταβάλλει τὴν ποιήτρια σὲ ἀληθινὴ βάτο που φλέγεται, γιατί αἰσθάνεται μέσα της τὸ Θεό, τὸ Θεὸ που ὥστόσο ψάχνει να τὸν εὔρη έξω παντοῦ, χωρίς πουθενά να τὸν βρίσκει· κι' έτσι ἀπελπίζεται και κλαίει.

Παντοῦ ἔβριξα για να σε βρῶ
τὸ βλέμμα θάλωσε απ' τὸ θρηνο,
μέσα στὰ θάμνη ὁδοιπορῶ,
τὸ νεῦμα σου πᾶς δὲν διακρίνω.

Μὲ πιασάσει ο συρφετός.

— «Μὴν είναι αὐτός; . . μὴν είναι αὐτός;»

Τέτοια τὰ νέα ποιήματα της Μελισσάνθης, βαθυστόχαστα και ταραγμένα, που δὲν προδίνουν πουθενά τὴ γυναικεία φύση, οὔτε ίσαμε αὐτὴ τὴ σύνθεση τοῦ στίχου. Άρρενωπά, μεστὰ σὲ σκέψη τραχειά κι' ἀνήσυχια σ' έκφραση, ὅλα με τὴν ιδιαίτερη σφραγίδα τους, με λίγα λόγια ενδιαφέροντα κι' άξιοπρόσεχτα, που μᾶς κάνουνε να έλπίζουμε και να εὐχόμαστε να μὴ στοματήση ή ποιήτρια ἔως ἐδῶ.

Σ. ΚΕΝΤΑΥΡΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Έξεδόθη υπό τοῦ κ. Κωνστ. Μ. Κατσαρά, νευρολόγου-Ψυχίτρου, χρησιμώτατον για κάθε οίκογένειαν βιβλίον: «Ήθικαι υποχρεώσεις-Σεξουαλισμός και Γάμος. Για τὸ περισπούδαστον αὐτὸ έργο θὰ γράψωμεν έκτενέστερα στὸ προσεχές τεῦχος.

Διαλέξεις.

Ο Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων και ο Έλληνικός Έρευθρὸς Σταυρὸς διοργανώνουν και φέτος σειράν ὁμιλιῶν διά μητέρας και δεσποινίδας υπό τὴν έφορείαν της κ. Ζωῆς Φράγκου. Ὡς ὁμιληταί φέρονται οί κ. κ. Απόστ. Δοξιάδης, Δημ. Συμβουλίδης, Μ. Μιχαηλίδης, Π. Λαμπρινάκης, Χρ. Κιοσέογλου, Γ. Φυλακτόπουλος, Κ. Σαρόγλου και αἱ κυραὶ Άννα Στεφανίδου, Ζ. Φράγκου, Έλμ. Παντελάκη, Κ. Μπερεζάν, Πηνελ. Καίρη, Έλ. Παπανδρέου, Στελ. Ζαχαριάδου και Καλ. Έλεσπούλου.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὁμιλιῶν θὰ λειτουργήση και φέτος Φροντιστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ μιλήσουν μορφωμένοι μητέρες, που θ' ἀναλύσουν τ' αποτελέσματα της άγωγῆς τῶν ἰδικῶν των και τῶν ξένων παιδιῶν, τὰ ὁποῖα παρηκολούθησαν.

Έγένετο ή έναρξις τῶν ὁμιλιῶν τοῦ Λυκείου τῶν Έλληνίδων. Πρώτη ὁμιλήτρια ήτο ή παρεπιδημοῦσα ἱατρός μικροβιολόγος, ὠρηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου και φιλόλογος κ. Άγγελική Παναγιωτάτου, ή ὁποία ὠμίλησε με θέμα: «Τὰ θάμνη τοῦ Φαραώ». Η ὁμιλία της κ. Παναγιωτάτου ήτο ζωσα εἰκὼν τῶν φυσικῶν και τεχνικῶν καλλονῶν της Άνω Αἰγύπτου: τὰς ὁποίας περιέγραψε με πολλὴν έξορσιν και έστόλισε με τόσον ζωντανάς εἰκόνας, ὥστε να μεταφέρη νοερῶς τὸ πολυπληθέστατον άκροατήριον της εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ναοῦ τοῦ Λουξὸρ και να ζωντανεύσῃ τὰς παραδόσεις τῶν Άσσυρίων και Αἰγυπτίων. Τὸ τέλος της ὁμιλίας της κυρίας Παναγιωτάτου έκάλυψαν ζωηρά χειροκροτήματα και εγκάρδια συγχαρητήρια.

... Εἰδήσεις ...

Μετὰ 40 χρόνων εὐδοκιμοτάτην παιδαγωγικὴν εργασίαν ἀπεχώρησε της διευθύνσεως τοῦ Άρσakeίου Πατρῶν ή κ. Μαρία Εὐδὴ. Η κοινωνία τῶν Πατρῶν διεδήλωσε παντοῖοι ὅπως τὸν σεβασμὸν και τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν «Μεγάλην Πνευματικὴν Μητέρα» ὅπως τὴν ὠνόμασαν. Σαράντα χρόνια ὕγειοις διαπαιδαγωγήσεως εἶνε τόσον τεράστιον έργον που ὁμιλεῖ ἀρ' έαυτοῦ και θὰ μείνῃ ἀλησμόνητο φῶτερόν σημείο στην ἱστορία τῶν γραμμάτων.

Στὸν Καναδᾶ ἐξελέγει και δεύτερη γυναίκα μέλος τοῦ Κοινοβουλίου, ή κ. Black ἐκ τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος.

Τὸ τελευταῖο συνέδριον τῶν γυναικῶν-μηχανικῶν, που συνήλθε ἐσχάτως στὸ Λονδίνο υπό τὴν προεδρείαν της γνωστῆς ἀεροπόρου Amy Mollison, ἀπέδειξε και πάλιν πόσον αἱ επαγγελματικῶς εργαζόμεναι γυναῖκες μπορούν να διακριθοῦν και στοὺς κλάδους, που ὡς τώρα θεωροῦνταν έξω από τὴ γυναικεία σφαῖρα. Η ἄλλοτε πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν τῶν Γυναικῶν-Μηχανικῶν διευθύνει ένα μεγάλο μηχανουργεῖον, που κατασκευάζει μηχανές για εργασία και που ἔχει συναλλαγὰς με ὅλην τὴν Εὐρώπην και τις Ἡν. Πολιτείες. Ένα ἄλλο μέλος ἔχει εἰδικότητα στί: ἀτμομηχανές τῶν σιδηροδρόμων, ἄλλο για τὸ φῶτισμό τῶν ὀρυχείων. Μία ἄλλη γυναῖκα εἶνε διευθύντρια και ἰδιοκτήτρια ενός ναυπηγείου, και ἄλλη πάλιν διευθύνει εργοστάσιον χρωμάτων και βερνικίων. Ένα από τὰ ζητήματα που συνεζητήθησαν στὸ συνέδριον ήταν ή μελέτη ἐπὶ της κινήσεως. Μία ὁμιλήτρια ἐξέθεσε τις ἐρευνές της ἐπὶ τοῦ τρόπου πὼς να ἐκτελοῦνται αἱ βιομηχανικαὶ εργασίαι με τὸν ἐλάχιστον χρόνον, με τὸν ἐλάχιστον κόπον και με τὸν ἀνώτατον ὅρον ἀποδόσεως.

Τὸ πρώτο Βαλκανικὸ Συνέδριον για τὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ που ἐπρόκειτο να γίνῃ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον στὰς Ἀθήνας, ἀνεβλήθη για τὴν 5ην Ἀπριλίου 1936.

Στὴν Ἑλβετία, όπου ὡς γνωστὸν ἐκλέγονται οἱ δικασταί, ἐξελέγη τελευταίως με καταπληκτικὴν πλειοψηφίαν μιὰ γυναῖκα, ή κ. Richard για τὰ Παιδικὰ Δικαστήρια της Γενεύης.

Κατόπιν της ἐκκλήσεως της αὐτοκρατορίας της Ἀβυσσινίας, ὅπως ὅλες οἱ γυναῖκες τοῦ κόσμου ἐναθθοῦν σὲ μία κοινὴ προσευχή για τὴν εἰρήνη, μιὰ ἐπιτροπὴ γυναικῶν της Ὀλλανδίας ἐξήγησε από τις γυναῖκες, συζύγους και μητέρες της χώρας των και ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου να συνέλθουν για να προσευχηθοῦν ὑπὲρ της εἰρήνης, εἴτε στην ἐκκλησία, εἴτε στὸ σπίτι τους, εἴνε σὲ συναθροίσεις που θὰ γινόνταν σὲ ὅλες τις χώρες γι' αὐτὸν τὸ σκοπό.

Ὡς ὥρα γὰρ τὴν προσευχὴ αὐτὴ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης εἶχεν ὀρισθῇ ἡ 8η ἐσπερινή τῆς 20 Ὀκτωβρίου.

Γυναῖκες Θεολόγοι. Διὰ τοῦ νέου κανονισμοῦ τοῦ πνευματικίου τῆς Ὁξφόρδης σπουδάζουν ἐκεῖ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους. Ἐπομένως μποροῦν οἱ γυναῖκες, νὰ ἐγγράφωσιν καὶ στὴ θεολογικὴ Σχολή καὶ κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐξετάσεων νὰ γίνουν διδάκτορες τῆς θεολογίας.

Στὴ Γερμανία, ἐξ ἀντιθέτου, κατηγορήθη ὁ νόμος τοῦ 1927, διὰ τοῦ ὁποῖου ἦσαν δεκταὶ γυναῖκες στὸ Ὑπουργεῖο Θρησκευμάτων, μὲ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς ἐβασίλει ἐπὶ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως, ὡς πρὸς τὸν ρόλον τῆς γυναίκας στὴν ἐπ' ὀφελείᾳ ζωὴ, καὶ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναθεωρηθῇ γιὰ ν' ἀποκατασταθῶσιν οἱ παλιεὲς παραδόσεις τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ γυναῖκα ποὺ παίζει σήμερα στὴν Αὐστρία στὴ πολιτικὴ τὸ μεγαλύτερο ρόλο εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ πριγκίπισσα Φανή φὸν Στάρεμπεργκ.

Τὴν γνωρίζει ὅμως καὶ ἡ διεθνὴς διπλωματία, ποὺ τὴν συναντᾷ τακτικὰ στὴ Γενεύη, ὅπου ἀντιπροσωπεύει ἐπισήμως τὴν Αὐστρίαν· εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς τὴν ἔχει κάμει ἐκτάκτως δημοφιλεῖς ἡ πολιτικὴ τῆς δρασίς. Ἄν καὶ 60 χρονῶν ἔχει ὅλη τὴ ζωτικότητά ὃ δὲ ρυθμὸς τῆς ἐργασίας τῆς τὴν κρατεῖ νέα καὶ ἀκμαία.

Ἐνα διαφοροῦμενο μέτρο. Ἡ Ἰαπωνία ἦταν ὡς γνωστὸν ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τῶν σιτιῶν τοῦ τεῖου καὶ τῶν συνευξέων. Ἀπὸ τίνος ὅμως, κατὰ πρότασιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα διὰ τοῦ ὁποῖου περιορίζεται πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν σπιτιῶν αὐτῶν, καὶ λίαν προσεχῶς φαίνεται πῶς θὰ καταργηθοῦν ἐντελῶς. Ἦδη εἰς δέκα ἀγροτικούς νομοὺς εἶνε γεγονός· τὸ κλείσιμο τῶν οἰκῶν ἀνοχῆς. Εἰς δὲ τὸ Τόκιο, μία διαταγὴ τοῦ δημάρχου κατήγγειλε τὴν ἐπ' ἀδείᾳ πορνείαν. Οἱ ξένοι γνωρίζουν πολὺ καλὰ τὸ σπῆτι τῆς Κόκκινης Σελήνης· ποὺ εἶχε βίον ὡς φαίνεται τετρακοσίων ἐτῶν· εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ περίεργα τοῦ Τόκιο. Καὶ αὐτὸ ἐκλείσθηκε. Ὅλα τὰ ἄλλα γνωστὰ σπῆτια συνευξέως τῆς πρωτεύουσας ἐπίσημα κατηγγέθησαν. Ἐνα συμπληρωματικὸν διάταγμα ὥρισε, τὰ ἱδρύματα αὐτὰ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ξενοδοχεῖα ἢ ἐστιατόρια. Ἐξ ἄλλου ἀπεφασίσθη οἱ κοινὲς γυναῖκες νὰ προσληφθοῦν στὴν ὑπηρεσίαν τῶν μύσθων, ἢ νὰ γίνουν καμαριέρες καὶ ὑπηρετίες οὐκ ξενοδοχεῖα.

Ἐρωτοῦμεν ὅμως, ἂν αἱ μεταβολαὶ αὗται εἶνε μᾶλλον φαινομενικαὶ παρὰ πραγματικαί, καὶ ἂν δὲν θ' ἀποτελοῦν μόνον μίαν ἀλλαγὴ ἐτικέτας.

Ἡ γυναῖκα καὶ ἡ δημοσιογραφία. Σὲ ὅλον τὸν κόσμον, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, παίζει ἡ γυναῖκα σπουδαῖον ρόλον στὴ δημοσιογραφία. Εἰς τὴν μεγάλην γαλλικὴν ἐφημερίδα «Oeuvre» τὰ ἀρθρα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς γράφονται ἀπὸ γυναῖκα καὶ τὸ σπουδαιότερον γυναικεῖον περιοδικὸ τῶν Ἑν. Πολιτειῶν «Ladies

Home Journal» ἰδρύθη καὶ διευθύνονταν ἐπὶ πολλὰ χρόνια ἀπὸ γυναῖκα. Καὶ στὴν Τουρκία ἀκόμη, ὅπου ἡ γυναῖκα ὡς πρὸ ὀλίγον ζοῦσε ἐντελῶς στὴν ἀφάνεια, ἀναφέρονται στοὺς καταλόγους τῶν συντακτῶν καὶ συνεργατῶν στὸν Τουρκικὸ ἡμερησίον τύπον γιὰ χρονογράφημα καὶ γιὰ ρεπορτάζ 118 γυναῖκες. Σὲ μᾶς τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ ἐξασκεῖται ἀκόμη ἀπὸ ἐλάχιστες γυναῖκες.

Ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' αὐξήσῃ εἰς 60 τὸν ἀριθμὸν τῶν γυναικῶν ἀστυνόμων. Πράγματι αἱ 23 ἀστυνόμοι ποὺ ἦσαν ὡς τώρα διωρισμένοι παρέσχον ἀρίστas ὑπηρεσίας, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν προστασίαν τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδιῶν.

Ἡ ἡμέρα τῆς Μητέρας ἐωρτάσθη φέτος στὴν Ἰταλία τὴν 24 Δεκεμβρίου· ἐξέλεξαν τὴν ἡμερομηνία αὕτη γιὰ ν' ἀγιάσουν καὶ νὰ τιμήσουν ἰδιαίτερος τὴν μητρότητα. Αἱ Ἰταλίdes ὅμως μητέρες δὲν θὰ ἐπέρασαν φέτος τὴν ἡμέρα αὕτη πολὺ εὐχάριστα.

Ἐγκαίνια τοῦ νέου οἰκήματος τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων. Τὴν Κυριακὴν 1 Δεκεμβρίου ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου οἰκήματος τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων. Δημοκρίτου 14, εἰς τὰ ὁποῖα παρευρέθησαν τὰ περισσότερα τῶν μελῶν αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Διονύσου Πάτερ-Λουκάς ἐτέλεσε τὸν Ἁγιασμὸν καὶ κατόπιν δι' ὀλίγων καὶ ἐμπεισμένων λόγων ἐξῆρε τὸ ἐθνικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον τοῦ Λυκείου καὶ συνεχάρη τὴν Πρόεδρον κ. Παρρὲν καὶ ὅλα τὰ μέλη διὰ τὴν δρασίαν των. Προσεφέρθησαν ἀναψυντικά καὶ τέλος ἡ κ. Παρρὲν ἠὲ χαρίστησε ὅλας τὰς κυρίας διὰ τὸν ζῆλον των εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Λυκείου καὶ ἐξέφρασε τὴν χαρὰν τῆς, διότι τὸ Λύκειον ἤρχισε ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ σήμερα ἔχει τόσην δρασίαν καὶ στεγάζεται εἰς ἰδιόκτητον οἶκον. Εἰς τὰ λόγια τῆς κ. Παρρὲν ἀπήντησαν καταλλήλως αἱ κ. κ. Τριανταφυλλίδου καὶ Ταρσοῦλη.

Τὰς Ἀθήνας ἐπισκέφθη ἡ κ. Φ. Σμὼλ ἀντιπρόσωπος τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως γιὰ τὴν Προστασίαν τοῦ Παιδιοῦ τῆς Γενεύης. Ἡ κ. Σμὼλ διήλθε προηγουμένως ἀπὸ τὰς προτενοῦσας τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν διὰ νὰ συνεννοηθῇ γιὰ τὴν ὁργάνωσιν τοῦ σχετικοῦ Βαλκανικοῦ Συνεδρίου ποὺ θὰ γίνῃ στίς 5 Ἀπριλίου στὰς Ἀθήνας, ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

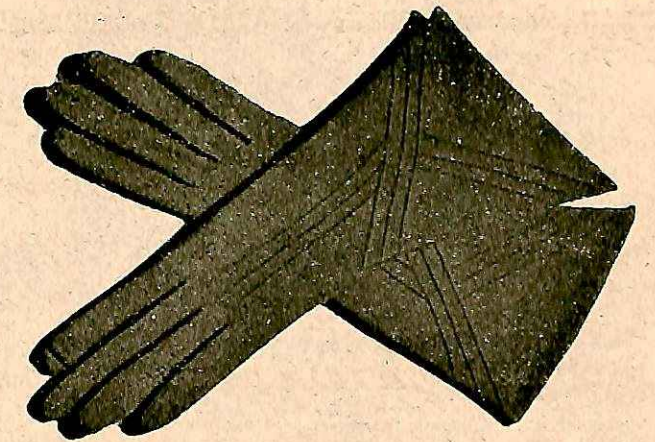
Ἡ κ. Σμὼλ μετέβη τώρα εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν, ὅπου, ἐκ μέρους τῆς Κ.Τ.Ε. θὰ ἰδρῶσιν ἔργον προστασίας παιδιοῦ.

Τὴν 22αν Δεκεμβρίου ἔγινε στὸ θέατρο Ἀλίκης μεγίστη Γυναικεῖα Συγκέντρωσις γιὰ τὴ συνταγματικὴ κατωχύρωσιν τῆς θέσεως τῆς [γυναίκας] σὲ ὅλας τὰς ἐκφανίσεις τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου. Περὶ τοῦ σπουδαιωτάτου αὐτοῦ γεγονότος στὴν ἱστορίαν τοῦ παρ' ἡμῶν φεμινισμοῦ θὰ γράψωμεν ἐκτενέστερα στὸ προσεχὲς τεῦχος.

Μόδες.

Ἡ γιορτὴς φτάσανε καὶ πρέπει, κυρίες μου νὰ ἐτοιμασθῆτε! Σὰς ὑπενθυμίζουμε ὅτι ὑπάρχουν καὶ χρώματα ἐκτὸς ἀπ' τὸ ... μαύρο!

Φέτος φοροῦν λαμὲ καὶ γυαλιστερά ὑφάσματα, μεσοῦρες καὶ ντυμαρίσματα γι' ἀπόγεμα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὐτὸ προϋποθέτει σιλοῦντα καὶ ὄχι πολλὰς χαμπυλότητες. Παρ' ὅλες τὰς συμπλῆς τους αὐτὰ τὰ ὑφάσματα εἶναι πολὺ σκληρόκαρδα γιὰ τὰς γραμμὰς μας...

Ἡ γυναῖκα κατὰ τὸ ἔτος 2000.

Μία Ἀγγλὶς ἰατρός εἰς τὸ τελευταῖον ἰατρικὸν συνέδριον τοῦ Λονδίου, ἔκαμε μίαν σπουδαίωσιν ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς γυναικὸς κατὰ τὸ ἔτος 2000. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτό, δηλαδή μετὰ 65 ἔτη, ἡ ὑγεία τῆς γυναικὸς θὰ εἶναι ἀξιοθαύμαστος. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἄλλως τε θὰ ἔχουν ἐξαφανισθῇ τελείως διάφοροι ἀσθένειαι, ὅπως ἡ φυματίωσις καὶ ἄλλαι. Ἡ δροσερότης τῶν γυναικῶν θὰ διατηρῆται μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Τὸ «νοικοκυρὸν» θὰ ἀπλοποιηθῇ, διότι τὰ ἐσώρρουχα καὶ τὰ ἐνδύματα θὰ κατασκευάζονται ἀπὸ χαρτὶ καὶ θὰ ἀπορρίπτονται μετὰ τὴν χρῆσιν. Αἱ γυναῖκες θὰ διατηρήσουν δύο πράγματα: τὴν μητρικὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς μαγειρικῆς.

Αἱ Ἀγγλίδες εἶναι κατενθουσιασμέναι ἀπὸ τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτῆς τῆς ἰατροῦ, ἡ ὁποία εἶναι σήμερον ἡ γυναῖκα τῆς ἡμέρας εἰς τὸ Λονδίον.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ αἱ συνδρομητρίαι μας ν' ἀνανεώσουν ἐγκαιρῶς τὴν συνδρομὴν τῶν διὰ νὰ μὴ διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου. Ὅσοι κρατοῦν καὶ δὲν ἐπιστρέφουν τὸ δεύτερον τεῦχος, θὰ θεωροῦνται συνδρομηταί.

Μεταξωτὰ Χρυσσαλλίδος

"L'HELLENIS,"

Organe mensuel du Conseil National
des femmes hellènes

Rédaction-Administration: Rue Alex. Soutsou 26
Athènes, Janvier 1936

La femme et le travail, par Callerga Goga.

La question qui intéresse pour le moment toutes les femmes grecques, est le Décret-loi, d'après lequel il est interdit à l'État, aux mairies et communes, aux sociétés anonymes d'engager comme employées des femmes, excepté pour les postes de dactylos, de laveuses de parquets et de domestiques. Les organisations féminines ont déployé en commun une grande activité pour faire annuler par le nouveau gouvernement cette mesure injuste et cruelle qui frappe un grand nombre de familles dont le seul revenu est l'apportement d'une fille, de l'épouse, ou de la mère.

L'argument, que le travail de la femme augmente le chômage est périmé. Le chômage est simplement transféré d'une personne ou d'une famille à une autre.

Au lieu de persécuter le travail féminin le gouvernement devrait plutôt songer à créer de nouveaux travaux pour les deux sexes afin que tous puissent gagner dignement leur vie.

On nous dit, que la femme doit retourner vers son foyer, vers la maternité. Assurément, ceci est très beau en théorie, mais en fermant à la femme toutes les portes qui mènent au travail, il n'est pas dit qu'elle pourra retourner chez elle et avoir beaucoup d'enfants, puisque justement les moyens lui manquent de fonder une maison et d'élever ses petits.

La vie matrimoniale naturellement est bonne pour celles qui la désirent et parviennent à se marier. Mais que deviendront et où se tourneront les milliers de femmes qui restent volontairement ou involontairement célibataires et qui n'ont pas les moyens de vivre?

Nous voyons d'après une statistique qu'en Grèce se concluent chaque année 46 000 mariages, mais d'un autre côté 80.000 filles par an entrent dans l'âge de puberté. D'après la même statistique le plus petit nombre de mariages se font dans la capitale et dans certaines classes sociales la relation avec la campagne est de 1: 20. Nous avons donc un surplus de femmes célibataires de 34 000 par an dans tout le pays. Dans 15 ans la population féminine en tenant compte de la mortalité, aura augmenté de 340.000 femmes non mariées. Et nous nous demandons, quel sera le sort de toutes ces femmes? N'est-il pas naturel que du moment qu'on leur enlève le goût de

l'instruction en leur interdisant d'aspirer à des fonctions supérieures, du moment qu'on les condamne à l'oisiveté ou à des occupations uniquement subalternes qui n'exigent aucune force d'âme et d'esprit, ou les pousse à l'inaction ou à l'immoralité?

On écrit et on parle beaucoup de la maternité. Mais si l'État ne soutient pas la mère et ne la défend pas, tout ce qu'on peut dire, reste des mots et des théories. Non seulement la maternité n'est pas secourue par le gouvernement, mais les femmes fonctionnaires qui deviennent mères, sont induites par l'État de recourir à des avortements, par crainte de perdre leurs postes.

Ceci est dans ses lignes principales le Décret-loi qui fut publié dernièrement, et dont nous venons d'énumérer les funestes résultats qui en découlent sans que le chômage en soit diminué, car ainsi ni la femme qui a besoin d'argent retournera à son foyer, ni elle deviendra mère.

Le nouveau gouvernement après les prochaines élections discutera la réformation de la constitution; nous espérons que la question de la situation de la femme grecque dans la vie politique et privée ne sera pas oubliée. Elle doit dorénavant être libre de s'instruire, de travailler, de se créer une carrière, et d'aboutir, si elle le mérite, aux plus hautes fonctions.

Notre ville a eu la visite de Mme Small de l'Union Internationale pour le secours aux enfants, qui réside à Genève. Mme Small vient de visiter les capitales des autres pays des Balkans pour organiser le premier Congrès balkanique pour la Protection de l'Enfance qui aura lieu le 5 avril à Athènes sous la protection de S. M. le roi Georges. Mme Small s'est rendue dernièrement en Abyssinie pour y organiser une œuvre de protection de l'enfance, sous l'auspice de la S. d. N.

Le Bureau de Placement du Conseil National des femmes Hellènes a établi un compte-rendu de son travail de la première année de son existence d'où il ressort, que 551 femmes sont venues demander du travail et 82 ont pu être placées. Ce nombre n'est naturellement pas satisfaisant, mais vu les difficultés, et, dans la plupart des cas, le manque de capacités spéciales pour des postes définis, le bureau croit que ses premiers pas sont assez encourageants pour lui permettre de regarder l'avenir avec plus de courage et d'espoir.

L'Athlétisme féminin progresse en Grèce d'une façon tout à fait satisfaisante. De jour au jour se forment de nouveaux groupes pour les exercices légers, tel que la course, le saut, le javelot, le disque etc.

ABEZ

και όφείλεται εις τας μοναδικάς εν Ελλάδι, και Παγκοσμίως τελειότερας εγκαταστάσεις ζηράνσεως των εργοστασίων της συστήματος BARDUCCI

Πωλούνται
εις όλα τα καλά
'Εδωδιμοπωλεία

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ
ΑΝ. Β. ΧΑΪΤΑΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 27 - ΑΘΗΝΑΙ
= ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 24-405 =

ΑΠΟΔΩΣΑΤΕ ΤΑΧΕΩΣ ΣΤΑ ΘΑΜΠΑ ΔΟΝΤΙΑ
ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗΝ ΤΟΥΣ ΣΤΙΛΠΝΟΤΗΤΑ

Ἀσχίστε νὰ βουρτζίζετε τὰ δόντια μὲ ΚΟΛΥΝΟΣ ἐπὶ ξηρὰς ψήκτρας. Θὰ δῆτε πόσο γρήγορα τὰ κηλιδωμένα καὶ κιτρινισμένα δόντια ἐπανευρίσκουν τὴν φυσικὴν τους λευκότητά, τὸ δὲ στόμα σας θὰ παρέχει ἓνα αἶσθημα δροσιᾶς ἐπὶ ὥρας.
Ἐὰν θέλετε ν' ἀρέσετε δοκιμάσατε τὴν ΚΟΛΥΝΟΣ. Ὁ καθρέπτης σας θὰ σᾶς διαπιστώσῃ τοῦτο, οἱ δὲ φίλοι σας θὰ τὸ παρατηρήσουν· σὺ το χαμόγελό σας.

ΚΟΛΥΝΟΣ
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ: ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ, ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ 8 - ΑΘΗΝΑΙ

Ἡ Λοσιὸν προσώπου Scherk ξαντανώνει τὸ δέρμα, ὡμορφαίνει τὸ πρόσωπο. Ζητήσατε φυαλίδια τῶν δρχ. 35., 55., 90. καὶ 175.

ΠΙΝΑΞ ΤΟΥ SCHERK			
Χρῶμα μαλλιών	Χρῶμα ματιῶν	Εὐαίσθησις	Χρωματισμοὶ συνδράμης
ξανθὰ ἀνοιχτά	γαμινὰ	αἰσθ.	natural I
ξανθὰ σκούρα	γαμινὰ	δραστική	natural II
		νεύρα	rachel I
			india

Πούδρα
Mystikum

ΚΟΜΠΑΚΤ ΜΥΣΤΙΚΟΥΜ (Rouge).

Σὲ κομψὰ κουτάκια μὲ καθρεπτάκι καὶ houpette.

ΠΑΔΚΕΤΙΝΗ

IAMBO

ΜΕΤΑΛΛΕΩΤΑ ΧΡΥΣΑΛΙΔΙΟΣ

Ἀρμονιὸν σύνεργον

εἶνε ἀνύπαρκτο χωρὶς δέρμα λεῖον καὶ ὑγιές.

• Δέρμα ὑγιές θὰ ἀποκτήσετε μόνον διὰ τῆς τακτικῆς παρακολουθήσεως τῆς μεθόδου

GEORGE

Τὸ Ἰνστιτούτον GEORGE, Ἀκαδημίας 5, σᾶς προσφέρει τὴν εὐκαιρίαν μιᾶς δωρεάν ἐπισκέψεως πρὸς παροχὴν συμβουλῶν ἐν σχέσει μὲ τὰ καλλυντικὰ ποὺ προσαρμόζονται εἰς τὴν ἐπιδερμίδα σας καὶ τὴν τακτικὴν ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσετε. Κατόπιν θὰ δυνηθῇτε νὰ συνεχίσετε κατ' οἶκον μόνη σας τὴν μέθοδον GEORGE διὰ νὰ ἀποκτήσετε δέρμα λεῖον καὶ ὑγιές.

Αἱ διαμένουσαι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται ν' ἀποταθοῦν ἐγγράφως ἐκθέτουςαι τὴν περίπτωσίν των καὶ θὰ λάβουν εἰδικὰς συμβουλὰς ὥς καὶ λεπτομερῆ βιβλιογραφίαν ἐπεξηγηματικὴν τῆς μεθόδου GEORGE

GEORGE

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ & ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Α. ΣΑΡΟΓΛΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 5

ΤΗΛΕΦ. 20-918

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΙΔΡΥΤΗΣ
1841

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΧ. 1.205.000.000

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (ΤΗ. 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 1935) „ 9.864.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΙΩΑΝ. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ:

Ἅγιος Νικόλαος (Κρήτη)	Θήβαι	Μεσσήνη
Ἀργίριον	Θήρα	Μιτυλήνη
Ἀγυιά	Ἰθάκη	Ναύπακτος
Ἀθήναι:	Ἰστιαία (Ξηροχώριον)	Ναύπλιον
Ὑπ/μα, ὁδὸς Μητροπόλεως 9	Ἰωάννινα	Νιγρίτα
» ἐν Καλλιθέα	Καβάλλα	Ξάνθη
» ἐν Νέα Ἰωνία	Καλάβρυτα	Ὀρεστιάς
» ἐν Παγκρατίῳ	Καλάμαι	Παξοὶ
Αἴγιον	Καλαμπάκα	Παπάδος (Μιτιλήνης)
Ἀλεξανδρούπολις	Καρδίτσα	Πάτραι
Ἀλμυρὸς	Καρλόβασι (Σάμου)	Πειραιεὺς
Ἀμαλιάς	Καρπενήσιον	Πλωμάριον (Μιτιλήνης)
Ἀμύνταιον (Σόφουτς)	Καρναὶ (Ἅγιον Ὅρος)	Πόρος
Ἀμφίτλεια	Καστοριά	Ποταμὸς
Ἀμφισσα	Κατερίνη	Πρέβεζα
Ἀνδρὸς	Κέρκυρα	Πύλος
Ἀργοστόλιον	Κιλκίς	Πύργος
Ἀργα	Κοζάνη	Ρεθύμνη (Κρήτης)
Ἀταλάντη	Κομοτινή	Σέρραι
Βάμος (Κρήτη)	Κόρινθος	Σητεία (Κρήτης)
Βέροια	Κύθηρα	Σικυνονία (Κιάτον)
Βόλος	Κύμη	Σκιάθος
Γρεβενά	Κυπαρισσία	Σονφλίον
Γύθειον	Λαγκαδᾶς	Σπάρτη
Δημητσάνα	Λαμία	Σύρος
Διδημότειχον	Λάρισα	Τρίκαλα
Δράμα	Λεβάδεια	Τρίπολις
Ἐδεσσα	Λευκάς	Φάρσαλα
Ἐλασσών	Λήμνος	Φλώρινα
Ἐλευθερούπολις (Πράβιον)	Λιμὴν Βαθέως (Σάμου)	Χαλκίς
Ζάκυνθος	Μεγαλόπολις	Χανιά (Κρήτης)
Ἡράκλειον (Κρήτης)	Μεσολόγγιον	Χίος
Θεσσαλονίκη		

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ: Rue Stamboul No 17

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΚΑΪΡῳ: Rue Emad el Dine No 17

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΖΑΓΑΖΙΚ: Rue Tewfiki

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ Ἑξωτερικοῦ

HELLENIC BANK TRUST COMPANY, NEW YORK: 51 Maiden Lane

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΟΛΟΣΧΕΡῶΣ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΑ \$ 1.350.000